

დვანი

დროშა

" NOTRE DRAPEAU "

დააკსეზულია ნოე შოკლანიას მიერ.

№ 85

შინაარსი:

თებერვალში დავიპურეს!

ცეცხლის კერანი

შავი თებერვალი

რუსიფიკაცია

თურქეთი - შავი ზღვა

კომუნისტური მორალი

სასოფლო მეურნეობის სიკოტრე

ადამიანთა უფ-ბის დაცვის კომიტეტი საქ-ში ი. გავაშელი.

„ფილმისმეტყველება“

ნეკროლოგები, ქრონიკა, ფონდი და სხვა.

პ. სარჯველაძე.

ლ. ფალავა.

ა. ბადრიძე.

მინდია ლაშაური.

ამირანი.

პლატონ ლეჟავა.

ნ. შარია.

თებერვალში დაგვიპყრეს

თებერვალი ქართველი ერისათვის გლოვის თვეა.

ამ თვეში შემოესია რუსეთი თავის ჯარებით საქართველოს დამოკრპატიული რესპუბლიკას. დაიპყრეს სახელმწიფო თვით ლენინის მიერ ცნობილი, კანონიერად, სამართლიანად გამოყოფილი საქოთა რუსეთიდან. დაიპყრეს იმავე ლენინის ლოცვა-კურთხევით დაადგეს მას რკინის უღელი დიქტატორული რეჟიმისა. . .

და აი ეს გლოვის დღე გამოცხადებულია ეროვნულ დღესასწაულად, ეროვნული ჩაგვრა — თავისუფლებად. დამონების და ტანჯვის მოგონება სადღესასწაულო სადარბაზო დღეობად. ფიზიკური ტანჯვით შეურაცხოფას სულიერი ტანჯვა მიუმატეს. რუსეთმა ძალადობით თავზე მოახვია ერს ისეთი სოციალური წყობილება და აზროვნობა, რაც არ ეგუება არც მის წარსულს, არც მის აწმყოს; არც მის ბუნებას, მარამ გვაქვს სრული, უტყუარი საბუთი, დარწმუნებული ვიყოთ, რომ ათეული წლების განმავლობაში წარმოებულმა, გააფთრებულმა პროპაგანდამ ვერ ჩაუნერგა ქართველ ხალხს გულში ლენინის დოგმები, ვერ შეათვისა უცხო სოციალურ დოქტრინას, ის დარჩა ერთგული საკუთარი თავის, საკუთარი ნაციონალური კულტურის, ზნე-ჩვეულების და ადათების, რაც შედეგია ერის გამძლეობის და მისი ახალთაობათა პატრიოტული თავდადებისა, დაძაბულ შრომისა, ბრძოლისა და რაც უმთავრესია **საწინდარია**, მომავალში ეროვნულ თავისუფლების აღდგენის, ერის სუვერენობის დაბრუნების. . .

ლენინის ძეგლები ყოველ კუთხეში შეუძლიათ დადგან, ათიოდე კალმოსანიც; საკმარისია მის საქებრად და სადიდებლად, რაც კიდევაც სრულდება, მაგრამ ეს სრულებით არ ნიშნავს, რომ ხალხი შეურიგდა არსებულ ვითარებას და სამუდამოდ თავი მოიხარა.

რამდენი შავ-ბნელი ეპოქა არ ახსოვს ქართველ ხალხს, რამდენჯერ უცხო ურდოებს არ გადაუღეკია მისი მიწა-წყალი, მაგრამ იგი ვერასდროს დაუმონავებია, მისი სულიერი მისწრაფება თავისუფლების მოსაპოვებლად ვერ შეუჩერებია. . .

კომუნისტებს შეუძლიათ იამაყონ ამ ძველი ისტორიული ერის დათრგუნვით. შეუძლიან მათ იმხიარულონ.

ჩვენ მოუწოდებთ მათ ახალთაობებს ჩაუფიქდნენ იმ უსაშინელეს ბარბაროსობას, რომელიც მათმა წინაპრებმა ჩაიდინეს და რომლის მსგავსი არცერთ ევროპიელ იმპერიალისტურ სახელმწიფოს არ ჩაუდენია, ოდნავ მაინც ცივილიზებულ ერის მიმართ. კომუნიზმი, ეს ახალი დესპოტიური იმპერიალიზმი თავმუშუკავებელია, გაგრძელებაა რუსული იმპერიალიზმისა ახალი სახით კომუნისტური მისტიციზმით და მსოფლიო ბატონობის წყურვილით შეზავებული...

არცერთ იმპერიალისტურ სახელმწიფოს არასდროს, დაპყრობა განთავისუფლებად არ გამოუცხადებია. ეს შეეძლო მხოლოდ მოსკოველ კომუნიზმს, რომელიც აზიურ სიველურეში დაიბადა და აღიზარდა ასეთი უმსგავსო თავხედობა გამოეჩინა.

ვაი ისტორიკოსები წარა-მარა იმეორებენ: თებერვალში მოხდა ქართველი ხალხის განთავისუფლება მენ-შევიკური მთავრობის ბატონობისაგანო, მაგრამ ეს „მენ-შევიკური მთავრობა“, ანუ უკეთ, საქართველოს კანონიერი მთავრობა, ხომ ხალხის მიერ იყო, ხალხის ნებით, თავისუფლად არჩეული, იგი ხომ ამ ხალხის სურვილს და ნებისყოფას გამოხატავდა, და მას ემორჩილებოდა. თუ თუ ის ვერ გაამართლებდა ხალხის იმედებს, ხალხს ყოველთვის შეეძლო მისი გამოცვლა, — ამისათვის განა საჭირო იყო მოსკოვის ჯარების შემოსევა, ეროვნული თავისუფლების აღკვეთა, ერის სუვერენობის მოსპობა?

მათ გამოაქვთ სატრაბახოთ, ენაზე კლიტედადებულ ერის წინაშე, რომ ჩვენში სუბტროპიკული მცენარეები ვააშენეს, ხალხს ფაბრიკები და ქარხნები აავებინეს, წილისეული სიმდიდრენი საქართველოს მიწაწყლისა გამოაღებინეს, მარგანეცი, ქვანახშირი, ბარიტი და ათასი სხვა მადნეული დაამუშავებინეს, მაგრამ არ ამხელენ, რომ მთელი ეს სიმდიდრე მოსკოვს მიაქვს, საბჭოთა კავშირის საღაროს ამდიდრებს, მის სამხედრო და იმპერიალისტურ ავანტურების ხარჯების დასაფარავად იფანტება. ქართველ ხალხს მხოლოდ მძიმე შრომის ატანა და ბატონის

სუფრიდან გადმოცევილი ნამცეცებით დაკმაყოფილება აქვს ხვედრად მიჩნეული საბჭოთა კომუნისტური დიქტატურისაგან... მაგრამ ქართველი ხალხი არც ისე ბრმაა, რომ ამას ვერ ხედავდეს, იგი უსირცხვილო მჭერმეტყველურ-მატყუარობის ანკესზე არ წამოეგება, მან იცის ყველა ეს სიმდიდრე და შრომა მისი ბედნიერების და კეთილდღეობის წყარო იქნებოდა, საბჭოთა რუსეთის გაუმადლარი იმპერიალისტური მართველები რომ არ დაპატრონებოდნენ. მის ავლა-დიდებას.

აი ეს რომ არ მომხდარიყო: ქართველი ერი დარჩენილიყო თავის ბატონ-პატრონი. — ამის დაცვას შეეწირნენ თებერვლის თვეში, მრავალი მამულიშვილნი, რომელთა გახსენებაზე ჩვენი თვლებიდან ცრემლები ცვივა, მაგრამ ეს არ არის ცრემლი მოთქმის, ან გამოტირების, საქართველო დასატირებელი არ არის; ჩვენ მათ ბედს კა არ დავტირით, არამედ საამაყოდ ვიხსენიებთ მთელი ქვეყნის წიშე. მათ საუკუნო სახელს მოიპოვეს ქართველი ერის ისტორიაში. ჩვენ ცრემლები გვდის თვალთაგან, მაგრამ გულში ცეცხლის აღმური გვეკიდება, და ეს ცრემლი მდულარედ ქცეული. იმ თავდადებულ გმირთა მაგალითის წაბაძვას გვიკარნახებს...

ბრძოლა არ შეგვიწყვეტია, იგი გრძელდება და არ შეწყდება სანამ ქართველი ხალხი არ მოიპოვებს თავისიფლებას, სანამ არ გახდება სრული გამგე და პატრონი თავის ბედისა და მომავლის.

ცეცხლის კეკანი

მოხდა უკანასკნელი ომის დაზავება, მაგრამ მას არ მოჰყოლია მკვიდრი ზავი, მშვიდობიანობა.

ლოკალური ომები, თუ მოსალოდნელი შეტაკებანი: არის ეს ახლო აღმოსავლეთში თუ, აზია-აფრიკის ქვეყნებში, ქმნიან საომარ დაძაბულობას, ახალი ომის პირობებს და კაცობრიობას აყენებენ უდიდესი საფრთხის წი-

ნაშე. ვერსალის ხელშეკრულებამ ხელი შეუწყო მეორე ომის წარმოშობის მიზეზებს...

იალტამ გასაქანი და საშუალება მისცა საბჭოთა იმპერიალისტურ სახელმწიფოს გაემაგრებია თავისი პოზიციები ცენტრალურ ევროპაში და შემდეგ ვადმოსულოყო დიპლომატიურ და პოლიტიკურ შეტევებზე დასავლეთის მიმართ.

საბჭოთა ტოტალიტარულ სახელმწიფოს საგარეო პოლიტიკის ზრახვები და მიზნები ცნობილია: მსოფლიოში საბჭოთა რუსეთის გამეფება და იქ საბჭოთა სოციალ-პოლიტიკური წყობილების დამყარება. ამ გეგმების განხორციელებას ემსახურებოდა, პირველ ხანებში, კომინტერ-პროფინტერნი, რაპალოს, ხელშეკრულება საბჭოთა ეკონომიური ავტარქია, იალტა, პოტსდამი. ამჟამად დაძაბულობის შენელებისათვის. თანაარსებობის პოლიტიკის გატარება, რომელიც განსხვავებულად ესმის დასავლეთ-აღმოსავლეთს.

გავიხსენოთ ის, რომ დღიდან საბჭოთა დიქტატორის ჩამოყალიბებისა, მის მიმართ არსებითად ტარდება ლოიდ-ჯორჯის ლოზუნგი: ვაჭრობა კანიბალებთანაც შეიძლება. ამ მხრივ საინტერესოა ლენინის წინასწარმეტყველება, წარმოთქმული 1921 წელს. მოუსმინოთ: „კაპიტალისტური ქვეყნის მთავრობები, დახარბებული საბჭოთა ბაზრების მოპოვებით. თვალებს დახუჭავენ რეალობაზე, ისინი გაიღებენ კრედიტებს. რომლებიც ჩვენ გამოგვადგება, უცხო კომუნისტური პარტიების დასახმარებლად, მოგვაწვდიან ტექნიკურ ძალებს, იარაღს, რომლითაც ჩვენ გავაძლიერებთ სამხედრო მრეწველობას, და რომელიც ჩვენ გამოგვადგება მათზე თავდასხმის მოსახდენად. ანუ სხვა სიტყვებით. კაპიტალისტური სამყარო — თვით მოამზადებს — ჩვენი მათზე გამარჯვების ნიადაგს და სხვ.

კაცობრიობის სამწუხაროდ, ლენინს რამოდენიმედ აუსრულდა თავისი ნათქვამი. კაპიტალისტური ქვეყნების წარმომადგენელთა მიერ დოლია გამართული, ვინ-ვის მიასწრებს მოსკოვში სავაჭრო-სამრეწველო დანაკვეთების მისაღებად; არვინ კითხულობს, რას ხმარდება მათგან გაღებული კრედიტები, ხმარდება თუ არა ხალხთა

კეთილდღეობას, თუ იგი ხმარდება სამხედრო მრეწველობას, შეიარაღებას, რომელმაც უნდა მოსპოს ეს „კაპიტალისტური წყობა“. რასაკვირველია დასავლეთის დემოკრატიული თავისუფლება, მისი ცივილიზაცია. . .

დასავლეთის ხალხი აღფრთოვანებით შეხვდნენ თანაარსებობის იდეას. გავლენიან პოლიტიკურ წრეებმა დაიჯერეს მისი გატარების შესაძლებლობა, დიქტატურისაგან, რომელიც აწარმოებს შეპარვის, მოტყუილების პოლიტიკას.

საბჭოთა დიქტატურისათვის—დაძაბულობის შენელება ნიშნავს იდეოლოგიური ბრძოლის გაძლიერებას, ევროპიდან ამერიკელთა განდევნას, მისგან სამხედრო შეიარაღების გაძლიერებას და მის უპირატესობას დასავლეთზე, აღმოსავლეთ ევროპაზე გაბატონების შენარჩუნებას და სხვ. საბოლოო ანგარიშში, რუსეთის იმპერიალისტური მიზნების მიღწევისათვის პირობების მომზადებას.

რომ წარსულის მაგალითები არ მოვიყვანოთ, საკმარისია ჰელსინსკში, მოსკოველთა მიერ ჩატარებული ორმაგი პოლოტიკის აღნუსხვა.

ბრეჟნევი ხელს აწერს ისეთ დოკუმენტს, იღებს ისეთ ვალდებულებებს რომელთა შესრულების განზრახვა მას არ ჰქონდა, სახელდობრ: ევროპის უშიშროების დაშვიდობიანობისათვის პირობების შექმნა, ატომიურ-განმანადგურებელ იარაღების აკრძალვა, სხვა ერთა საქმეებში ჩაურევლობა და რაც ყველაზე მეტად მნიშვნელოვანია, იდეათა, ადამიანთა და ინფორმაციათა თავისუფალი დენადობა. დასვლეთ - აღმოსავლეთს შორის. არც ერთი ამ მუხლთაგანი მოსკოვს არ შეუსრულებია და არც შეასრულებს, რადგან ეს იქნებოდა საბჭოთა რეჟიმის კედლების ჩამონგრევა. რაც დააჩქარებდა მის საბოლოო ლიკვიდაციას.

საბჭოთა მთავრობამ მოხერხებულად გამოიყენა დღემდე, ზავისა და მშვიდობიანობის პრობლემა, — უტხოვთში თავის პოლიტიკურ გავლენისა, და პოზიციების მოსაპოებლად. ამხრივ, იალტაში დაშვებული შეცდომები ძვირად დაუჯდა თავისუფალ ქვეყნებს.

ჰელსინსკში, მოსკოვის დელეგაციის მიერ ჩატარებულ მუშაობას ჰქონდა ორი მიზანი. ახალ საზღვრების

დადასტურება და თანაარსებობის მოჩვენებითი ერთგულე ბით. თავის შეპარვითი პოლიტიკის გაგრძელება დასავლეთის მიმართ. პირველის მიღწევა არ წარმოადგენდა დიდ სიძნელეს მას შემდეგ, რაც აღმოსავლეთ გერმანია ცნობილ იქნა იურდიულად, და მოსკოვმაც დაკმაყოფილება ადვილად მიიღო. რასაკვირველია, შენელების პაქტზე აბა ვის შეეძლო უარის თქმა?

მოსკოვის წარმომადგენლებმა ფართე სიტყვები წარმოსთქვეს მის სადიდებლად.

ბრეჟნევის მოსკოვში დაბრუნების შემდეგ, თვით ბრეჟნევემა და მის პრესამ ასტეხეს განგაში, იდეოლოგიური ბრძოლის აუცილებლობაზე.

საბჭოეთში, კლასთა ბრძოლას თითქოს ნიადაგი გამოეცალა, მაშასადამე აშკარაა, იდეოლოგიური ბრძოლა უნდა გაგრძელდეს დასავლეთში, იქაური წესწყობილებების დასანგრევად.

გადმოგვეცემენ რომ კრემლში არსებობს ორი „კლანი“: ერთი აღიარებს დასავლეთ ქვეყნების ეკონომიურ-ფინანსიური კრიზისი აჩქარებს ამ ქვეყნების პოლიტიკურ მართველობის სისტემის დანგრევას, ამიტომ საჭიროა დევხმართ გაფიცვებს, გამოსვლებს, მანიფესტაციებს, არ ვიქადაგოთ დაძაბულების შენელებაზეო. მეორენი ამტკიცებენ, რომ დასავლეთი გადაიტანს დღევანდელ კრიზისებს, მათგან გვეჭირდება დახმარება, და ამიტომ მათთან დამოკიდებულების გამწვავება მიზანშეუწონელიაო. როგორც სჩანს პირველმა დასძლია და გრძელდება პოლიტიკა შემოტევის და დასახულ მთავარ მიზნებისათვის დივერსანტულ პოლიტიკის წარმოება ყოველ ფრონტზე.

აქედან ბუნებრივად გამომდინარეობს შემდეგი: 1) განიარაღებაზე ლაპარაკი ზედმეტია, სანამ მოსკოვი თავის ტერიტორიაზე არ დაუშვებს საერთაშორისო კონტროლს. 2) მოსკოვის თავისუფლად შემოაქვს თავის დამწერლობა დასავლეთში, უკანასკნელს უფლება არ აქვს შეიტანოს და გაავრცელოს საბჭოეთში. დასავლეთის თავისუფალი პრესა, საბჭოთა პრესას შეუძლია ავრცელოს, სწეროს ტყუილები თავისუფალ ქვეყნებზე, ხოლო ამ უკანასკნელთა პრესას არ აქვს უფლება სიმართლე სთქვას, რომელიც ინათლება „ანტისოვეტიზმად.“

არც საბჭოთა მოქალაქეებს გამოუშვებს მოსკოვი უცხოეთში, რომ ისინი გაეცნონ თავისუფალი ქვეყნების საზოგადოებრივ ცხოვრებას. 3) ჰელსინსკში ხელისმოწერის შემდეგ, მოსკოვმა ჩაერია პორტუგალიის შენაურ საქმეებში, თუ იქ ვერაფერს მიაღწია, ეს მიეწერება პორტუგალიის ხალხის სიფხიზლეს და მის პოლიტიკურ სიმწიფეს; სამაგიეროდ, პორტუგალიიდან განთავისუფლებულ ქვეყნის, ანგოლას სამოქალაქო ომში, კუბის ჯარები და ფული მიაყარა ერთ პოლიტიკურ ჯგუფს, რომელიც მას თანაუგრძნობს, რომ ამით, ამ ქვეყანაში მიაღწიოს თავის პოლიტიკურ გავლენას.

აი ასე ასრულებს მოსკოვი სხვა ერის შინაურ ცხოვრებაში ჩაურევლობას. განა ჩვენმა მკითხველმა არ იცის, არა ერთი მუხანათური მაგალითი სხვა ერთა მიმართ ჩადენილი, რომ აქ აღარ გავიმეოროთ...

ამ ჟამად ორი გიგანტი, ამერიკა და რუსეთი საკმაოდ აღჭურვილნი არიან განმანადგურებელი იარაღებით და ქვეყნიერების, რომელიმე მხარეში, პოლიტ.-მხედრული წონასწორობის დარღვევას შეიძლება მოჰყვეს გამოუსწორებელი შედეგი. ორ მოქიშპე სახელმწიფოს ადრე წამოეწევა ჩინეთი თავის მრავალრიცხოვანი მცხოვრებით. ამ სამი დიდი ერთეულის ინტერესები, ჯერ-ჯერობით პირველი ორის მაინც, ერთი მეორეს ეპირისპირებიან. აზია-აფრიკის, შორეულ თუ ახლო აღმოსავლეთში, ხმელთაშუა ზღვაზე თუ სხვადასხვა კუთხეებში. მოსკოვ-პეკინის დაძაბული მდგომარეობა, თითქმის უკარნახებს მოკავშირეების და თავიანთ სასარგებლო პოზიციების ძებნას. აღმოსავლეთიდან მოწოლილი საფრთხის გამო, მოსკოვი აგრძელებს ცდებს ევროპას ნეიტრალიზაცია მუხდინოს. ამერიკის გავლენა იქიდან მოშალოს, ატლანტიკის თავდაცვითი ორგანიზაცია დაარღვიოს.

არც ერთი მისი სურვილი არ სრულდება. ჰელსინსკში დადებულ ხელშეკრულების არშესრულებამ ევროპის საზოგადოებრივი აზრი უსათუოდ გამოაფხიზლა. რასაც ხელი შეუწყო საბჭოთა წყობილების წინააღმდეგ, ე. წ. პროტესტანტულ მოძრაობამ; ამ მხრივ საყურადღებოა და თვალსაჩინო, ევროპის თავდაცვითი ღონისძიებების გაძლიერება და ზოგიერთ სახელმწიფოს მეთაურთა

გამოსვლები. აქ მხოლოდ ერთს მოვიყვანთ. ბელგიის თავდაცვის მინისტრი აცხადებს: „რა მდგომარეობაში ჩავარდებით, რომ ხვალ მოისპოს ამერიკის ატომური ზონა? ჩვენ ჩავარდებით მძიმე მდგომარეობაში, ევროპა უნდა ვართიანდეს არა მარტო ეკონომიურად და პოლიტიკურად, არამედ მხედრულად. ეს აუცილებელია ჩვენი თავდაცვისათვის“. მინისტრი საბჭოთა მთავრობას ბრალს სდებს რმპერიალისტობაში და აგრესიულობაში, და აგრძელებს: „საბჭოთა მთავრობამ შესძლო დაეჯერებია ევროპის ზოგიერთი პირები იმაში, რომ დაძაბულობის შენელების გამო, არ არის საჭირო ატლანტიკის თავდაცვითი ორგანოები და ამიტომ შეიარაღებაზე ფულის ხარჯვა ზედმეტია, მაგრამ მე რეალისტი ვარ. ასე ამბობდა ჰიტლერი 1939 წელს“. — შემდეგ მინისტრი აუცილებელ საჭიროებად სცნობს ამერიკელებთან მჭიდრო კავშირს...

უაღრესად მნიშვნელოვანია ჩინეთის პოზიცია ევროპის მიმართ, რომელიც აფრთხილებს მას, თანაარსებობის, დაძაბულობის შენელების საკითხში. ილუზიებს ნუ შეეცემა. ჩინეთი სიმპატიით სარგებლობს ზოგიერთ „სატელიტებში“. მასში ხედავენ თავიანთ ქვეყნის, — მართალია ფრიად შეკვეცილს, მაგრამ მაინც ნაციონალურ სახელმწიფოებრივ — დამოუკიდებლობის გარანტიას...

რადგან ამერიკა-ევროპის პოზიციების შერყევა, არც ისე ადვილი შეიქნა, მოსკოვი გარს უვლის დასავლეთს: ხმელთაშუა ზღვიდან, ინდოეთის ოკეანეზე ბაზების შოვნის ცდებით. აწარმოებს სხვადასხვა დივერსანტულ პოლიტიკას, საბერძნეთ-ოსმალეთში მისთვის საწინააღმდეგობაზების მოსაშლელად. ხოლო აღმოსავლეთში მოსკოვის პოზიციები შერყეულია. ეგვიპტის დასავლეთთან დაახლოვების გამო. შორეულ აღმოსავლეთის ზოგიერთი ღრმა პოლიტიკური მოვლენებიც არ ეწყობა მოსკოვის სასარგებლოდ.

დამახასიათებელია, რომ ჩინეთი თუ წინად ეწინააღმდეგებოდა ამერიკა-იაპონიის დაახლოვებას, დღეს მას ხელს უწყობს და სასურველად ცნობს, რადგან მიმართულია აღმოსავლეთში რუსეთის ამბიციების წინააღმდეგ.

იაპონიას სრულებით არ მოუხსნია კურილის კუნძულების მისთვის დაბრუნების მოთხოვნა.

მეორეს მხრივ, ჩინეთ - იაპონიის კომერციულ ხელშეკრულებაში მიღებულია, რომ ორივე მხარე უნდა აღუდგეს, თუ აზიაში მესამე სახელმწიფო მოინდომებს თავის გეგმონიას.

ეს მესამე ცხადია, იგულისხმება რუსეთი, რაც ძალიან კარგად ესმის მოსკოვს და ანერვიულებს მის მართვლებს. თუ წინად ჩინეთ-ამერიკის შორის არსებობდა უთანხმოება კორეას დაცვის გამო, ახლა ჩინეთი თვით აცხადებს, რომ ურიგდება ამერიკის როლს თავისუფალ კორეას დასაცავად, და სასურველად მიაჩნია დაეხმაროს მას

როგორც ვხედავთ, ჩინეთ-ამერიკა-იაპონიას შორის თუ არ არსებობს ფორმალური ფრონტი, ინტერესთა შეხვედრამ მათი ფაქტიური დამეგობრება მოახდინა, რაც უაღრესად დიდი ფაქტორია საერთაშორისო ძალთა ურთიერთობაში.

„პეკინის მიმოხილვა“, რომელიც გამოდის სხვადასხვა ენაზე, 25 აპრილს 1975 წ. ნომერში წერს: „საბჭოთა რუსეთს აქვს მიღწევები დასავლეთის ქვეყნებში, მან გააძლიერა მილიტარისტული აქციები ზღვაზე, რაც შეუძინევი არ დარჩენილა ამერიკისათვის, რომლის სამხედრო მინისტრი ამხელს სამხედრო ფლოტის გაძლიერებას. სამხედრო ბაზების მოპოების ცდას ინდოეთის ოკეანეზე.

ჯერ-ჯერობით არ შეიძლება ჩინეთს არ ეწინოდექს რუსეთის, რადგან პირველის ეკონომიურ - მხედრული მომზადება საგრძობლად სუსტია მეორეზე, ამიტომაც, მისი ინტერესი მოითხოვს, ევროპა-ამერიკა იყოს ძლიერი. . . უთანხმოება და დაპირისპირება პეკინ - მოსკოვის შორის რჩება უცვლელი: ჩინელებს სრულებით არ მოუხსნიათ დავა ამურ-უსური, თუ ყაზახისტანის საზღვრებზე, ტერიტორიებზე, რომლებიც მიუთვისებიათ მეფის მთავრობას, კოლონიალურ ხანაში. ჩინელების მტკიცებით, უხეში ძალით დადებულ ხელშეკრულებას ამხრივ არავითარი ძალა აღარ აქვს, და სურთ დაიბრუნონ ეს ტერიტორიები.

ჩინელთა სურვილია გახდეს ეკონომიურად და მხედრულად მძლავრი სახელმწიფო, დრო მისთვის მუშაობს; ომი დღევანდელ ატომიურ ხანაში დამლუპველია მთელი კაცობრიობისათვის, მაგრამ ამ ორ დიდ წითელ ერთეულთა შორის დატაკების პერსპექტივები არსებობს, რომელსაც შეუძლია ჩაითრიოს მთელი მსოფლიო. რომ ეს აცდეს კაცობრიობას, საჭიროა მძლავრი ფრონტის შექმნა, თავისუფალ ქვეყნებისაგან; დემოკრატიულ - ლიბერალურ - სოციალისტურ ძალებისაგან, რომლებიც წინ აღუდგებიან აღმოსავლეთიდან მოწოლილ საფრთხეს, თუ არა — საშიშროება რეალურად იქცევა. და დიქტატურის იმპერიალისტური ტალღები წალეკავენ დასავლეთის ცივილიზაციას, დემოკრატიულ თავისუფლებას.

საბჭოთა მთავრობის სამხედრო დოქტრინა და პრაქტიკა, მისი იმპერიალისტური მისწრაფებანი, ყოველდღიურად შეიარაღების ზრდა, ყოველ ლოკალურ სამხედრო კონფლიქტში, რომ ერთს მხარეს აწდის იარაღს და ფინანსებს; აი რა ქმნის ომის ფსიხოზს და რეალურ საფრთხეს.

საერთაშორისო მდგომარეობის მცირე ანალიზს მივყევართ შემდეგ დასკვნამდე: მსოფლიო გაყოფილია ორ ბანაკად. დასავლეთის ძირითადი პრინციპებია: თავისუფლება ერის, ხალხის, ადამიანის, რომელსაც მეთაურობს დემოკრატიულ - ლიბერალური ძალები. მეორე ბანაკის: — დამორჩილება ერის, ჩაგვრა ხალხის, ადამიანის, ამ ორ სამყაროს შორის ხიდი ჩატეხილია, ორმო გათხრილია, მათი ერთ ბანაკში მოქცევა ფუჭი ოცნებაა.

თანაარსებობა ამ ორ სამყაროს შორის, ნაკარნახევია საბჭოთა მხრიდან ეკონომიური კრიზისების დასაძლევად, დასავლეთიდან დახმარების მიღება, ხოლო დასავლეთის მხრიდან სამრეწველო დაკვეთების მიღებით. . .

არავითარი დათმობა მოსკოვიდან არ ხდება იდეოლოგიურ ფრონტზე, მაშასადამე თანაარსებობა არის დროებითი, წარმავალი, როგორც ეს იყო 1922 წელს, ე. წ. „ნეპის“ სახით. . .

დღევანდელ მსოფლიოს ფრიად დაძაბულ ვითარებაში, როგორი უნდა იყოს, საბჭოთა იმპერიაში ჩაქედილ ერების განმანათვისუფლებელი გზები?

ჩვენ ამას წინასწარ უპასუხეთ აგვისტოს, საგანგებოდ გამოცემულ "დროშის" ფურცლებზე, სადაც ვითვალისწინებდით ბრძოლის ისეთ მეთოდების და საშუალებათა გამოყენებას, რაც მის ეროვნულ სხეულს გამოუსწორებელ ზიანს და განუკურნებელ ტკივილებს არ მიაყენებს.

პ. ხარგველაძე.

პარტიზლის დედაო. ძუძუ ძარ-
თლისა,
უწინ მამულსა უზრდიდა უზილ-
სა".

ი ლ ი ა .

ნუ თუ უნდა ვიფიქროთ, რომ ეს გულმოკლული მოწოდება მგოსნისა ესაჭიროება ქართველ დედებს?

ნუ თუ დღეს ქართველი დედისათვის დამაფიქრებელი არაა, მის გარშემო შექმნილი ეროვნულ - პოლიტიკური პირობები, რომლითაც უმზადებენ ქართველ ერს გადაგვარებას? ასეთ მძიმე განცდებმა შეიპყრეს ჩვენი სული და გული, როცა „საქართველოს ქალი“-ს მეექვსე ნომერში ამოვიკითხეთ უცნობ ავტორის, მაშასადამე მთელი რედაქციის მიერ გაზიარებული სიტყვები: „ჩვენი რესპუბლიკის, განსაკუთრებით კი სოფლის დაწყებითი კლასებში, ჯერ კიდევ საკმაოდ გვეყვანან ბავშვები, რომლებსაც სკოლაში უჭირთ რუსული ენის შესწავლა. მოკლებული არიან რუსულ ენაზე მეტყველების გარემოს. ოჯახშიც არ ესმით არც ერთი რუსული სიტყვა, და სწორედ ასეთი ბავშვებისათვის მოაქვს დიდი სარგებლობა სატელევიზიო გადმოცემებს ენის შესასწავლად. ბავშვები ისმენენ სწორ მეტყველებას, ეუფლებიან სიტყვების გამოთქმას, იხსომებენ მათ მნიშვნელობას და მასწავლებლის მიბაძვით ცდილობენ წინადადების გამართვას რუსულ ენაზეო“-ო

ტელევიზიაში თურმე უჩვენებენ თოჯინებს, სათამაშო მანქანებს. ლამაზად შესრულებულ ნახატებს და სხ.

ჟურნალი ასკვნის: „პედაგოგს ისე ბუნებრივად მიჰყავს ეს გადაცემები, რომ ბავშვებს ავიწყდებათ დრო და მანძილი, უნებურად, თავიანთ ადგილებიდან ესაუბრებიან, პასუხობენ“. მაშ ასე, სოფლის დაბალ სკოლებში, ბავშვები ვერ ითვისებენ რუსულს, ოჯახშიც არ ესმით რუსული სიტყვა, მაშასადამე, აუცილებელი ყოფილა უფრო მჭრელი იარაღი, ახალი ხერხი, რომ ამ „უბედურებას“ ბოლო მოეღოს. და აი მხსნელიც აღმოჩნდა, — საუბარი ტელევიზიონში, რომლის სულის ჩამდგმელი ყოფილა მანდილოსანი დოცენტი გულნარა ქუთათელაძე...

მეფის მოხელე-მასწავლებლები აწვალბდნენ ბავშვებს, უხეში მოპყრობით, და გადაცემის უხეში მეთოდით, ცდილობდნენ ჩაენერგათ ნორჩ გონებაში, რუსული აზროვნება. ახლანდელი რუსეთის სასკოლო პოლიტიკა ამ მხრივ უფრო მოქნილია, შემპარავია; სურათებით, თოჯინებით მიმზიდველია, აშკარა რუსიფიკატორულია, გადავარების მიზნით მოგონილია, მაცდურია და მზაკვრული. ის შორს უმიზნებს, მაგრამ ეს შორეული არც ისე შორსაა, კიდევ ორი ან სამი თაობის საქმეა, ჩვენი მომავალი, ეროვნული სახეობისათვის ტრადიკულია.

ვის შეუძლია იყვეს წინააღმდეგი უცხო ენის შესწავლის, რომ ის ხდებოდეს მას შემდეგ, რაც მოწაფემ საფუძვლიანად შეისწავლა მშობლიური ენა.

გადმოგვცემენ სარწმუნო წყაროებიდან დაუჯერებელს, რომ არის შემთხვევა ქართველ დედას, ჩვენს დედაქალაქში, ბავშვი მიჰყავს რუსულ პირველ-დაწყებითი სკოლაში, რომ რუსული ანბანით დაიწყოს ბავშვმა კითხვის შესწავლა. ვაკითხებით ქართველ მანდილოსნებს „ქართველი ქალის“ რედაქციიდან, რატომ უნდა აწუხებდეს მათ რომ სოფლის ოჯახში ბავშვს რუსული სიტყვა არ ესმის? რატომ ასე მისტირიან მცირეწლოვან ბავშვისაგან რუსული ენის შეუთვისებლობას? მადლობა განგებას რომ ჯერ-ჯერობით მაინც ასეა სოფელი ხომ ყველაზე მეტად შემნახველია ეროვნული მეობის, ტრადიციების, სამწუხაროდ სოფლის დამორჩილების ცდაც შეიძლება ტრადიკული გახდეს. რადგან ის ბავშვები, რომლებსაც ახლა სურთ შეათვისონ რუსული ენა, მათ შეილებს აღარ დასჭორდებათ ტელევიზიონი, ისინი დედ-მამისაგან

ადვილად ისწავლიან რუსულ ენას. აი როგორი მუხანათუ-
რია მეთოდი მცირეწლოვანთათვის რუსული ენის სწავ-
ლებისა.

ვინ უნდა ებრძოდოს ყველაზე მეტად ასეთ შემთხვე-
ვებს? ქართველ ქალმა. რა გამამხნეველია ამ მხრივ
ერთი ამბავის გახსენება როცა ათი-თხუთმეტი წლის წინ,
ბათუმში დაარსდა ქალთა წრე, რომლის წევრები იკ-
რიბებოდნენ „ფინჯან ჩაიზე“, საუბრის დროს, თუ რო-
მელიმეს წამოცდებოდა რუსული სიტყვა იხდიდა ჯარი-
მას. გაიგეს და წრე დააპატიმრეს. „იზვესტიამ“ თუ „პრავ-
დამ“ მოწინავეში თავს დაესხა და გაკიცხა ქართველ ქალ-
თა „თავხედობა“.

თუ ასეთი და სხვა ამგვარი წინააღმდეგობის წახალისე-
ბა არ შეუძლია „საქ. ქალს“, თავი მაინც შეიკავონ მცირე-
წლოვან ბავშვთა გადაგვარების მეთოდის ქება-დი-
დებისაგან. . .

ა. ბაღრიძე.

შავი თებერვალი

ორმოცდათხუთმეტი წელი გევმორებს 1921 წლის
შავ თებერვალს, რის წინეთ არ ვიცოდი თუ რა იყო უბე-
დურება: მქონდა სამშობლო, ვამაყობდი რომ ვიყავი
შვილი თავისუფალი საქართველოსი; ვამაყობდი რომ ვი-
ყავი სრულუფლებიანი მოქალაქე. სუვერენულ სახელმ-
წიფოსი.

თებერვალმა მამცნო ჩემი უბედურება, თებერვალმა
მამცნო ბოროტის კეთილზე გამარჯვება, თებერვალმა
მომტაცა და მომიკლა ჩემი თავისუფალი სამშობლო სა-
ქართველო, რომელიც იყო ჩირალდანი სამართლიანობის,
კაცთმოყვარეობის, ძმობის, ერთობის და თავისუფლების.

დავკარგე უდიდესი საუნჯე და მას თან ვაჰყვა ჩემი
გული, ჩემი ახალგაზრდობა, ჩემი ოცნება და იმედები.
შემრჩა სიცოცხლე, მაგრამ სული ობოლი, სული დატან-
ჯული. გავხდი სამუდამო ლტოლვილი; უცხოეთში ყო-
ველგვარ მოქალაქობრივ უფლება აყრილს, მომცეს პი-

რადობის მოწმობა სამარცხვინო წარწერით: „გადმოხიზნული, წარმოშობით ქართველი“-ო. ძნელი ყოფილა სხვის კარზე ცხოვრება, კიდევ უფრო უზომოთ ძნელი ყოფილა სამშობლოს დაკარგვა.

ვხედავ ჩემ გატანჯულ, უცხოეთში გდებულ, სიცოცხლის დასასრულს. სულ არ მაშინებს სიკვდილი; ღვთის ნებასურვილს მორჩილი, დამშვიდებული, მაგრამ ამდენი უსამართლობით გულგატეხილი ვემზადები, საბოლოოდ დიდ მგზავრობისათვის, ვწუხვარ: მხოლოდ ერთს რამეს სამშობლო ჩემო! რომ თებერვალმა აღარ მალირსა შენი მიწაც კი განსასვენებლად.

ჩემო სანატრელო, საყვარელო, სასიქადულო, პატარა მაგრამ მხნე და ზვიადო ქართველო ერო! ძვირად გიჯდება შენი თვალწარმტაცი სამშობლოს შენარჩუნება, დაცვა, მოვლა და პატრონობა. საუკუნეების მანძილზე გებრძვიან, რომ გადაგაგვარონ, მოგსპონ, და გაგანადგურონ, მაგრამ ვერ დაგძლიეს, რადგან შენ თავგანწირულად იცავ შენს სამშობლოს, შენს მეობას და იბრძვი თავისუფლებისათვის. სიტყვა თავისუფლება, ეს თითქოს უბრალო და ჩვეულებრივი სიტყვაა, მაგრამ ეს, ის უდიდესი ძალაა, რომელმაც გადაატრიალა მთელი მსოფლიო, და რომლის წინაშე უსუსურნი არიან ყველა ბოროტი, უხეში და ტირანიული ძალები. ამ ლოზუნგით, ამ დროშით, შენ კვლავ გამოხვალ გამარჯვებული. შენ კვლავ იქნები თავისუფალი!

საქართველოს განმანათლებლო წმიდაო ნინო! ამ 55 წლისთავზე, მოწიწებით, გულის ფანცქალით შეგთხოვ და გვედრები შეაჩვენე და დასწყევლე ყველა ის პირი თუ პირნი, ვინც პირველად განიზრახა, შენი ხვედრი თავისუფალი საქართველოს პოლიტიკური მკვლელობა.

მეზიზღები, მეზარები შავო თებერვალო! დალაზრულ იქნას შენი სახელი, შენი ხსენება, შენი მოგონება, შენ დაგამიწებს თავისუფლება, კვლავ გაიმარჯვებს მაისი.

ლევ. ფალავა.

— : —

თურქეთი - შავი ზღვა

ამას წინად, ერთერთ მაღაზიაში წაეაწყდი თურქეთში გამოსულ პატარა ლამაზად და მდიდრულად ილუსტრირებულ წიგნს, რომლის სახელია: „თურქეთი-შავი ზღვა“. წიგნი დაწერილია გერმანულ ენაზე და რათქმაუნდა, განკუთვნილია ტურისტებისათვის, რომლებიც თურქეთში ჩადიან.

ჩვენ დაგვიანტერესა ამ წიგნში იმ ადგილებმა, რომლებიც საქართველოს ეხებიან და ეს საკითხი გვებება ჩვენც იმდენად, რამდენადაც ამ ადგილებთან არის დაკავშირებული საქართველოს სამეფოს ისტორიის მსგელოება. ამ წიგნში ლაპარაკია ალექსი კომენენოსზე, რომელმაც ტრაპიზონის იმპერია დაარსაო და არაფერია ნათქვამი იმ როლზე, რაც ამ იმპერიის დაარსებაზე, საქართველო-კავკასიურმა სამეფომ ითამაშა, მისი მეფის დიდი თამარის დროს.

როგორც ეს ცნობილია, 1204 წელს, ჯვაროსნებმა, სამწუხაროდ, ბიზანტია დაინაწილეს. სწორედ ამ დროს საქართველოს სამეფო კარი აქტიურად ჩაება ბიზანტიის საქმეში. ქართულ-კავკასიურმა ლაშქარმა, თამარ მეფის ზრძანებით დაიკავა ჭანეთი ანუ ლაზეთი, რასაც დღეს ლაზისტანს ეძახიან და სადაც სახლობენ ქართველი ტომები ჭან-ლაზები. ამავე დროს, თამარის ძლევამოსილმა ჯარებმა აიღეს თვით ტრაპიზონი, სამხონი, სინოპი, კერასუნტი, ჰერაკლეა და სხვ. ამ დაპყრობილ ქვეყნებიდან დიდმა თამარმა შეჰქმნა ცალკე სახელმწიფო, სადაც მეფედ დასვა, საქართველოს სამეფო კარზე აღზრდილი ბერძენი უფლისწული, დიდი თამარის ნათესავი ალექსი კომნენოსი. აი ამ იმპერიაზე იყო ქართულ-კავკასიური სამეფოს პოლიტიკური გავლენა. იგი მოექცა საქართველოს მფარველობაში.

როცა ტრაპიზონზე ელაპარაკობთ, არ შეგვიძლია გვერდი ავუაროთ იმერეთის მეფის სოლომონის ტრაგიკულ ბედს, გამოწვეულს სამშობლოს ტრაგიკული ბედიდან. მტრისაგან, ესეიგი რუსეთისაგან დევნილმა სოლომონმა, თავი შეაფარა თურქეთს და ტრაპიზონში გაითხარა, იმ პოლიტიკურად დევნილი მეფის საფლავი. ერთხანს მის

სალავზე ძეგლიც კი მდგარა, მაგრამ ეამთა ვითარებაში ეს საფლავი გაპარტახდა და ბოლოს საბოლოოდ დაიკარგა კიდევ.

გერმანელი მეცნიერი და მეგობარი ქართველი ერისა, ფონ-ვესენდონკი თავის წიგნში: „აუს დერ კაუჯაზიშერ ველტ“, რომელიც გამოვიდა 1925 წელს ბარლინში, შემდეგ წერს: „ტრაპიზონში გარდაიცვალა 1815 წელს, ღარიბი და ყველას მიერ მიტოვებული უკანასკნელი მეფე დასავლეთ საქართველოს—იმერეთისა სოლომონ მეორე, რომელიც რუსებმა თავისი ქვეყნიდან განდევნეს“.

ამ წიგნში, სწორედ იმ გვერდზე, სადაც ტრაპიზონის აღწერაა, მოთავსებულია ფერადი სურათები თურქი მამაკაცებისა, მაგრამ ხელად გამომარჩევს დაკვირვებული და მკოდნე ადამიანი მათ ვინაობას. ესენი ხომ პირწაყარდნილი ლაზი-ქანები არიან თავიანთი კოლხური აღნაგობით. ბაშლაყშემოკრული ეს ვაჟაკები ნამდვილ თანამედროვე მეგრელებსა ჰგვანან.

შემდეგ ამ წიგნში, ლაპარაკია ამ მხარეში, შავი ზღვის სანაპიროზე სახლების მშენებლობაზე. ლაპარაკია იმაზე, რომ ეს საცხოვრებელი სახლები თავისებურ მშენებლობას წარმოადგენსო, მაგრამ ერთი სიტყვა არ არის დაძრული იმაზე, რომ ეს „თავისებური“ ნაგებობანი, სწორედ ლაზურ-ქანური სახლებია.

თუმცა რათქმა უნდა, განა კარგად დახედული უცხოელი ტურისტი ვერ შეამჩნევს განსხვავებას ანატოლიური ტიპის სახლებსა და ქანურ-ლაზურ სახლებს შორის?

შემდეგ ხსენებულ წიგნში, მოცემულია ცალკე თავად ართვინის ოლქი. მოცემულია პატარა ისტორიული „დეტალი“ ამ ქალაქსა და ოლქზე. ჯერ იგი შედიოდაო პონტოს სამეფოშიო, შემდეგ მას დაეპატრონენ რომაელებიო. და ბოლოს ეს ტერიტორია ზალში აიღო საქართველოს სამეფომაო. ეს ყველაფერი კარგია და ნათელია მაგრამ თანაც ულოლიკობას შეიცავს, როცა ამავე წიგნში ნათქვამია შემდეგი: „1921 წლის მარტში, ის მხარე საბოლოოდ დაუბრუნდა ისევ თავის მშობლიურ მხარესო — ესეიგი თურქეთსაო“.

ეს არის ისტორიული სინამდვილის დამახინჯება და აი რატომ: დღიდან კავკასიაში ქართული სახელმწიფოს

წარმოშობისა, და მით უფრო ტაოკლარჯეთის სამეფოს არსებობის დროს, ეს მხარე ქართულ სამეფოში შედიოდა. მეფე დავით კუროპალატმა აქედან დაიწყო ქართული მიწების შემოერთებისათვის ბრძოლა და ეს მხარე იმ დროს ქართული ეროვნული კულტურის აკვანს წარმოადგენდა.

1918 წელს, ოსმალებმა დაიჭირეს იგი, ხოლო 1920 წ. დამოუკიდებელი რესპუბლიკის ჯარებმა კვლავ დაიკავეს იგი და რესპუბლიკის შემადგენლობაში შედიოდა. 1918 წ. მარტში, ბრესტლიტოვსკის ხელშეკრულების საფუძველზე, საბჭოთა ლენინურმა რუსეთმა, ეს ოლქი მისი პატრონის, ქართველი ერის დაუკითხავად მიუბოძა, თავის მაშინდელ მოკავშირეს ქემალისტურ თურქეთს. წითელი არმიის მიერ საქართველოს ოკუპაციის დროს, ეს მხარე თურქებმა ხელახლა დაიკავეს 1921 წელს. ლენინმა ეს სასიკვდილო აქტი ჩვენი ერისა, 1921 წლის ყარსის ხელშეკრულობით დაადასტურებია ახლად „შექმნილ“ საბჭოთა საქართველოს მარიონეტულ მთავრობას, ასე რომ ეს მხარე კი არ დაუბრუნდა თავის „მშობლიურ მხარეს“, როგორც ეს ამ წიგნში სწერია, არამედ თურქებმა, საბჭოთა რუსეთის დახმარებით, ძალით მოსწყვიტეს დედა-სამშობლოს, საქართველოს. მაგრამ დღეს კაცი არ არის საქართველოში რომ ამაზე ხმა ამოიღოს, ხოლო ყველა ქართველმა კარგად იცის, რომ ეს მხარე დაკარგულია. მაგრამ ეს დაკარგული ტერიტორიები არც ერთი ქართველი ადამიანის მიერ არ არის დავიწყებული.

დასასრულს ლაპარაკია ამ წიგნში შევშეთზე და სამართლიანად აღნიშნულია, რომ ამ ადგილებში არის ქართული მოსახლეობაო. იქვეა ნათქვამი, რომ 364 წელს, აქ ეკლესია აუშენებია ქართველ მეფეს. შევშეთში ბევრია ქართული ეკლესიებია — მოგვიტბრობს ეს წიგნი, ბოლოს ნათქვამია, რომ სოფელი სარფისის ერთი ნახევარი ეკუთვნის თურქეთსა და მეორე ნახევარი კი რუსეთსაო. კარგი იქნებოდა ეთქვა საქართველოსაო, მაგრამ საქართველო იმ დღიდან, რა დღესაც მას საბჭოთა რუსეთმა წაართვა სუვერენობა, ამოშლილია მსოფლიო რუკიდან როგორც დამოუკიდებელი სახელმწიფო. მაგრამ ერი ზომ არსებობს — ქართველი ერი, რომელმაც კარგად იცის, რომ არამც

თუ სოფელი სარფი, არამედ შეეშეთ-ერუშეთი, ლაზეთ-ქანეთი, ტაო-კლარჯეთი, არც საბჭოთა რუსეთისაა და არც თურქეთის საკუთრებაა. იგი ქართველი ერის ისტორიული ეროვნული მიწა-წყალია, სადაც სამი ათასი წლის განმავლობაში უღვრია საკუთარი სისხლი, და სადაც განისვენებენ ჩვენი სახელოვანი წინაპრების ძვლები. აი შედეგი იმისა რაც მოხდა მას შემდე, როცა საქართველო და მასთან მთელი კავკასია მოექცა რუსეთ-თურქეთის პოლიტიკის სფეროში.

.. სამწუხაროდ ამგვარ ყალბ ცნობებს ავრცელებს თურქეთის ტურისტული საზოგადოება საქართველოს ისტორიული ტერეტორიების შესახებ, რომელიც დღეს თურქეთის მფლობელობაში იმყოფება.

ნუთუ ამ წიგნმა საქართველოში ვერ ჩააღწია, და თუ ჩააღწია, რას მზობენ ნეტავ ჩვენი ისტორიკოსები?

მამრამ რა უნდა სთქვან, როცა ისინი, სამწუხაროდ, მოქცეულნი არიან საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის იდეოლოგიით განმტკიცებული ლენინური ნაციონალური პოლიტიკით, ხოლო ამ ლენინურ ეროვნულ პოლიტიკას რაში ენაღვლება საქართველოს ან ისტორიული წარსული ან მისი მომავალი?

მინდია ლაშაური.

კომუნისტური მორალი

საბჭოთა საზოგადოებრივი ცხოვრების თეორეტიკოსთა საზრუნავი საგანი მუდამ იყო და არის, ადამიანის კომუნისტურ მორალზე აღზრდა.

რამდენი ტომები არ დაიწერა ამ საგანზე, იმის გამოსარკვევად და დასადგენად, თუ რა საფუძველზე უნდა დამყარდეს კომუნისტური მორალი. რა ახალ სულიერ-ფსიქოლოგიურ და კულტურულ ჩარჩოებში უნდა ჩამოყალიბდეს ახალი ადამიანის პიროვნება. მისი მორალი.

პირველ ხანებში ეს ამოცანა დაეკისრა სტალინის „სულიერ ინჟინრებს“, — ანუ მხატვრულ მწერლობას, რომელსაც დაევალა განსაკუთრებულ ტიპების შექმნა; სა-

ზოგადოებისათვის თავდადებულნი, სპეტაკნი, პატიოსანნი, კარგი მეოჯახენი, უნაგარონი და სხვ. რადგან საბჭოთა ცხოვრების სინამდვილე ასეთებს არ იძლეოდა, მწერლებიც ეწვალენ; ბევრმა კალამი ხელიდან გააგდეს, ზოგიერთა მონაცემით დაკნინდა მხატვრული მწერლობა. ზოგმა შესძლო აქა-იქ, მხატვრული ხეხით, ბილიკებით გამოეხატა ოქტომბრის დოგმებზე აღზრდილი ტიპი; გავიხსენოთ „ჯაყოს ხიზნები“, სადაც ნიჭიერმა მწერალმა სარკეში ჩაგვახედა და დაგვანახა, მოსკოვის სასახლეში გაბატონებული ჯაყოს მორალური სახე...

ერთ, უმთავრეს საფუძვლად აღიარებული იქნა, ნიშანდობლივ, ადამიანის დამოკიდებულება შრომასთან. შრომა ხალისიანია, მიმზიდველია, ამიტომაც კომუნისტური მორალი თხოულობს მუშისაგან ზედმეტი შრომის ვალებას; ასე წარმოიშვა თავის დროზე სტახანოვშიც, შრომის გმირები, ეს ახალი ფორმა შრომის გაყვლეფის...

მოკლედ, კომუნისტური მორალი ერთი უდიდეს საშუალებათაგანია შენარჩუნებული იქნას დიქტატურა, ბატონობა ხალხზე... აი საბუთიც: ქ. მცხეთაში, საგანგებოდ მოწვეული იქნა მუშაკ-მეცნიერთა ყრილობა, (იხ. „კომუნისტი“ 27-8-75), სადაც გადაიშალა გულშემზარავი სურათი: მექრთამეობა, ლოთობა, ცილისწამება, დაბეზლება, ანონიმური წერილები, ხალტურის ყოველნაირი ფორმები, მოხვეჭილობა და სხვა. საინტერესოა მომხსენებელთა გამოსვლები: „თუ ამ სოციალურ სენს ბოლო არ მოელო, კომუნისტურ მორალი ვერ გაიმარჯვებს, უნდა გამოინახოს მისი წარმომშობი მიზეზებიო. მართალია ჩვენს საზოგადოებაში არ არის მიზეზები, რომლებიც არსებულ სოციალურ-ეკონომიურ ურთიერთობიდან გამომდინარეობს, მაგრამ ეს როდი ნიშნავს არ იყოს ობიექტური მიზეზები, მაგრამ ისინი არ გამომდინარეობენ ქვეყნის სახელმწიფო ეკონომიურ ბუნებიდანო“.

ასეთ ულოლიკობაში ვარდება: არ სურს სიმართლე აღიაროს. — ობიექტური მიზეზები არსებულა, ამაში კი ბრალი არ მიუძღვის საბჭოთა სოციალურ-ეკონომიურ ბუნებას, რა ღონისძიება დასახა მაინც ყრილობამ ამ სოციალურ სენის მოსასპობად?

ხალხის კეთილდღეობა, ეს იყო უსათუოდ გულახდილი აღსარება. რომელიც ჯერ არ დამყარებულა, მაგრამ პარტიის მომავალ ყრილობას აქვს გეგმა და უსათუოდ მოსპობს ყოველგვარ მიზეზებს; დაამყარებს ნივთიერ კეთილდღეობას. (იხ. „კომუნისტი“-ს იგივე ნომერი).

... სანამდის ხელისუფლება სიტრაბახით კვებავს ხალხს, მისი განადღება კი არ ზდება, მოქალაქე იძულებულია სხვადასხვა კომბინაციებით, ხალტურით და შავი ბირჟით, გაქურდვით თუ დატაცებით გაიტანოს თავი.

მაშასადამე, სენი რომელიც მოედო საზოგადოებას და მის აღმოსაფხვრელად სხვებს მოუწოდებენ, მათივე ეკონომიურმა და სოციალურმა სისტემამ წარმოშვა და არა ძველთაგან გადმონაშთენია, როგორც მუდამ იმეორებს საბჭოთა პრესა.

არავითარი კონკრეტული ზომები ყრილობას არ გაუთვალისწინებია. განმეორებული იქნა ლენინის სიტყვები, რომელიც მას უთქვამს 30 მარტს 1918 წელს: „შეიქმნას სასამართლო სწრაფი, რევოლუციონური, დაუნდობელი, შექრთამეობის და მტაცებლობის წინააღმდეგ“.

ასე „დამყარდა“ ჩვენს წმ. ქალაქში კომუნისტური მორალი.

ზნეჩვეულებებს, ადათებს უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება ერის ცხოვრებაში; ისინი ზელს უწყობენ ეროვნულ სახეობის შენახვას, სულიერად აკავშირებენ თაობებს. განსაკუთრებით დღეს, როცა ქვეყანა განიცდის ეროვნულ-პოლიტიკურ შევიწროებას, ქართველობას ეძლევა საშუალება ერთი-მეორესთან დაკავშირებით, გაეცნოს ერთი-მეორის ტკივილებს, მწუხარებას თუ სიხარულს, გაიზიარონ ერთი-მეორეს ბედნიერება თუ უბედურება.

რასაკვირველია, უდაოდ უნდა მივიჩნიოთ, რომ ადაქარბებული ქელები და საზღაპრო ქორწილი, აჩახაგებენ ოჯახურ დოვლათს, ხშირად იწვევენ ღრმა უსიასოვნო შემთხვევებს. მაგრამ რა არის ამის მიზეზი, რით შეიძლება მისი ნორმალურ ჩარჩოებში ჩაყენება? ამის გარშემო იყო ლაპარაკი საჩხერეში შეკრებილ პარტიკოს-ფერენციანზე. რასაკვირველია, ბევრი მოხვდა „იმ წყეულ

„გადმონაშთებს“. დატრიალდა სიტყვების კორიანტელი. გულახდილი აღმოჩნდა ერთი დამსწრეთაგანი: „ეს ტრადიციები ხელს გვიშლიან აღვზარდოთ ახალი ადამიანი, ახალი მორალით; კომუნიზმის მშენებელიო“. (იხ. „კომუნისტი“ 10-7-75). მეორე დელეგატი გულგატეხილი აცხადებს: „რეზოლუციებით ვერას ვავხდებით, უნდა მიღებული იქნას ადმინისტრატიული ზომებიო. ჩვენი საზოგადოება უნდა განიმსჯელოს ახალი ეპოქის, ახალი ტრადიციებითო“.

აღბათ იგულისხმება „ოქტომბრის“ დღესასწაული. „ლენინის დაბადება“, საქართველოს „დაპყრობის თვე“ „თებერვალი“ და სხვ... აი ეს აწუხებს ამ პრივილეგიურ წრეს და არა ოჯახის გაჩანაგება.

გსურთ გადაქარბებულ ქელეხ-ქორწილის დღესასწაულთა შენელება, ნორმალურ პირობებში ჩაყენება? მიეცით ხალხს თავისუფლება სიტყვის, წერის, კრების, სადაც მათ შეეძლებათ ერთი მეორეს გაუზიარონ თავიანთი სიხარული და გაჭირვება, აზრები და ფიქრები.

ყველა განათლებულ ქვეყნებში, (რომელთაც ჩვენი ერი სრულიად არ ჩამოუვარდება მათ კულტურულად), ხდება ქორწილი და ოჯახის წვერთა შეკრება, მაგრამ არაფერი იმის მსგავსი, რაც ჩვენს ქვეყანაშია, და ამის მიზეზია, როგორც ვსთქვით, პოლიტიკურ მუხრუჭებში ჩაქედა ადამიანის პიროვნებისა და საზოგადოების, რა უმეცრებაა და ბოროტებაც: ადმინისტრატიული ზომებით, ხალხის მიერ შექმნილ ჩვეულებათა გაუქმება!

უხეშმა ძალამ საქართველოს მოუხსოვროვნილი თავისუფლება, ნაციონალური სოციალ-ეკონომიური საფუძვლები, შეავიწროვა ეკლესია, წაბილწა სარწმუნოება და აი ახლა ნიადაგს ამზადებენ, რომ რეპრესიული წესით შეავიწროვონ ადათ-ჩვეულებები და ტრადიციები.

მაგრამ არის ერთი ციხე აუღებელი, კლდეჩამოუნგრეველი; ეს ქართველი ხალხის სულიერი სიმტკიცეა, მისი იღუმელი მისწრაფება თავისუფლებისაკენ, ამით გადაურჩა იგი სხვადასხვა რჯულის მტრებს, და მისი გაუტეხელი სულიერი სიმტკიცე დღესაც გადაურჩება კომუნისტურ მორალს.

ამირანი.

სასოფლო მეურნეობის სიკოტრა საბჭოეთში

საბჭოთა სასოფლო მეურნეობაში შექმნილი კატასტროფული მდგომარეობა, დღეს არავითარ ეჭვს არ იწვევს. ის ფაქტიური მასალა, რომელიც ჩვენ ხელთ დარჩოდა ნათლად გვიმტკიცებს, რომ საბჭოეთში, ხორბლეულობის მოსავალი არა თუ აკმაყოფილებს მცხოვრებთა მოთხოვნილებებს. — საშიშროება ნახევრად შიმშილობისა კარზეა მომდგარი. რასაკვირველია, ამ საფრთხის თავიდან აცილება შესაძლებელია იმ „კაპიტალისტურ ქვეყნებიდან“ შემოტანილ პურიტ, რომლების სამეურნეო დარგებს უნდა დასწოდდა და გასწრებოდა საბჭოთა აღმავალი მეურნეობის, თითქოს ყოველი დარგი. მოხდა ისე რომ, თუ რუსეთს გაჰქონდა პირველი ომის წინ 20 მილიონი ტონა ხორბალი. ახლა ამდენივე უნდა შეისყიდოს უცხოეთში. ტენიკისა და კრედიტებისათვისაც „კაპიტალისტების“ კარებზე არიან ატუხუნლი კრემლის კომერციალი აგენტები. ჩვენ სრულებით არ ვამტკიცებთ, რომ საბჭოთა რუსეთი დალუპვის წინაშე სდგას, არამედ, ამ ჩვენი წერილის მიზანია ნათლად დავანახვოთ მკითხველს, გაკოტრება სასოფლო მეურნეობის სისტემის.

თითველი ქვემოდ მოცემული ცნობა ოფიციალურად შემოწმებულია ექსპერტების და სპეციალისტების მიერ; გასული წლის 18 სექტემბერს, ფრანგული ჟურნალი „მონდის“ კორესპონდენტი იტყობინებოდა: თანახმად წინასწარ შეთანხმებისა, რუსეთში დაშვებული იქნენ ამერიკელი ექსპერტები, რომელთა გამოანგარიშებით, წლის მოსავალი შეიძლება იქნეს 165 მილიონი ტონა ხორბლეული, გვემის თანახმად კი ვათვალისწინებელი იყო 215 ტონი.

9 ოქტომბრის დეპეშა, მიღებული „ასოშიაშენ პრეს“ ამხელს: კანადიდან შესყიდული პურის რაოდენობა უდრის 4,300,000 ტონს, ამავე ხანებში, ავსტრალიიდან რუსეთს შეუსყიდა 1,500,000 ტონი ხორბლეულობა. „ნიუ-ორკ-ტიმსში“ მოთავსებულია ცნობა: 12 ნოემბერს, საბჭოთა ადმინისტრაციიდან გაკრული იქნა აფიშები: „პური ჩვენი სიმდიდრეა, დაზოგეთ მისი ხმარება; იყიდეთ პური, რაც მხოლოდ აუცილებლად გესაჭიროებათ და სხვ.“.

„ტაიმს“ მაგაზინ“, 3 ნოემბრის ნომრის გამოანგარიშებით დეფიციტი უდრის 5 მილიონ ტონს პლანთან შედარებით, რომელიც ითვალისწინებდა 215 მილიონ ტონს. აქვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ სხვადასხვა წყაროები, არ იძლევა ერთ და იმავე მაჩვენებელს, რაც სრულებით არ ცვლის, საბოლოო ანგარიშში, მძიმე მდგომარეობის სინამდვილეს. გასული წლის დეკემბერში, დეფიციტი უდრის 50 მილ. ტონას. . . იმავე დროს მოდის ცნობა, რომ დეფიციტია 60 მილ. ტონა. . .

15 დეკემბერს. სრული გამოანგარიშება კიდევ არ არსებობს.

დასავლეთის სპეციალისტების ცნობით, 11 დეკემბერს მოსავლის დეფიციტია 79 ტონა. . . „ნოივ ციურბიხე ცაიტუნგი“ 10 ნოემბრის ნომერში არკვევს, რომ ექვს საბჭოთა მოქალაქეზე — ერთი იკვებებოდა „კაპიტალისტური პურიით“. „ტაიმს მაგაზინი“ უჩვენებს რომ რუსეთმა უნდა შეიძინოს 1975 წელს 30 მილ. ტონა ამერიკაში. კანადაში, ავსტრალიაში, ევროპაში.

იგივე „ტაიმს მაგაზინი“ აღნიშნავს (15 დეკემბერს, 1975), საშაქრო ჭარხლის დეფიციტი უდრის 16 მილიონ ტონს. . . ზრუშჩევმა ევროპაში ყოფნის დროს, ყური გამოუჭედა ყველას, სოფელში მოსავლის სიუხვით და ითვალისწინებდა მომავალში მოსავლის თანდათანობით მომატებას. მას შემდეგ. როგორც ცნობებიდან დავინახეთ, რასაც ვერ მალავს თვით საბჭოთა მთავრობა, ხელს არ უშლის ბრეჟნევის განაცხადოს: „1971 წლიდან, სოფლის მატერიალური და კულტურული დოვლათი საგრძნობლად იმატებს და 1980 წელს, საბჭოთა საზოგადოება მიიღებს სრულს დაკმაყოფილებას, შესძლებს კომუნისტურ წარმატებებს და სხვ.

მთავრობა მიზეზებს მუდამ ავდარიანობას აბრალებს. საკვირველია. ცარიზმის 300 წლის ბატონობაში ერთი დღეც არ ყოფილა ცუდი დარი, და საბჭოთა ბატონობის უკანასკნელ 15 წლის მანძილზე, თითქმის სულ წვიმებია, ან გვალეა?.

არა ნამდვილად მიზეზები აქვე დავასახელოთ: თავიდანვე შექმნილ კოლხოზურ სისტემას, არაერთგვაროვანი შინაორგანიზაციული ცვალებადობა არ განუცდია. გლეხობა-

ში ჩაკლეს ყოველგვარი ინიციატივა, ხალისი შრომისა; არ არის არავითარი მათი დაინტერესება. ადგილობრივ პარტიულ „კომიაჩიკას“ ევალემა ყოველდღიურად არ-წმუნოს გლახობა ბედნიერ ცხოვრების დამყარებაში, ამიტომაც საჭიროა სახელმწიფოს მიეცეს რაც შეიძლება მეტი მოსავალი; მას ესაჭიროება მილიონობით თოფის ქვეშ მდგარი ჯარის გამოკვება, რადგან იმ წყეულ კაპიტალისტური ქვეყნებიდან, „სოციალისტური“ ქვეყნები გარშემორტყმული არიან. ბიეროკრატიული ინსტრუქციები უამრავ ცვივა. თვით „პრავდას“, 1 ივლისის 1975 წლის ცნობით, უკრაინის ერთ კოლხოზურ მართველობამ მიიღო 77 დეპეშით ინსტრუქცია. საკანცელარიო მიწერ-მოწერაში იკარგება დიდი დრო. ავტ-პროპის კრებებს, მთელი გასული წლის განმავლობაში წაუღია 100 დღე. ინჟინრები და ტექნიკოსები ჩივიან, რომ მათ დრო აღა-რა აქვთ ადგილობრივად, მინდვრად გაუძღვენ მუშაო-ბას.

„დავეწიოთ და გავასწროთ!“ ეს იყო ლოზუნგი; ნი-შანში ამოღებული იყო ამერიკა, მაგრამ ამერკაში ათ-ჯერ მეტია ხორბლეულობის მოსავალი, მიუხედავად იმი-სა, რომ ამერიკაში, სოფლად მუშაობს 4,300,000 მშრო-მელი; საბჭოეთში კი 27,000,000 მშრომელი.

საბჭოეთში, სამეურნეო იარაღის რეპარაცია საშინელ პირობებშია; გაცვეთილი ნაწილების გამოცვლა შეუძლე-ბელი ხდება. „პრავდას“ 6 აპრილის 1975 წლის ნომერ-ში, ვინმე ინჟინერი ამჟღავნებს თუ რა უამრავი მანქა-ნები ყრია მინდვრებში.

ახალგაზრდობა გაურბის სოფელს, რადგან კოლხოზუ-რი შრომა მათ არ აძლევს ნივთიერ დაკმაყოფილებას, ქალაქში მანაც არის, რამოდენიმედ, პირობები მან შექმ-ნას სტაბილური მდგომარეობა. ჟურნალი „ვოპროსი ეკონომიკი“ № 7 აღნიშნავს: 1971—1972 წლებში, გა-მოშვებული იქნა 600,000 მექანიკოსი, — სოფლის მუ-შაობაში ჩაება მხოლოდ 300,000. ცხადია დანარჩენი გა-იქცნენ ქალაქებში.

დიდი ნაწილი ხორბლეულობისა ღპება მინდორზე, მო-ქუჩებული ზვინები იღუპება ტრანსპორტის უქონლობის

გამო. (იხ. „პრავედა“ 31 ივლისი 1975 წ.), მთელი წლის მანძილზე დაღუპულა 3 მილ. ტონა. — „ლიტერატურ-ნაია გაზეტა“ აღნიშნავს: მრავალი ტონი ხილულობა ილუპება ტრანსპორტის უქონლობის გამო. — აკადემიკოსი სახაროვი, ერთს თავის წიგნაკში უაღრესად დამახასიათებელ ფაქტს აღნიშნავს: „ერთი წლის წინ, ციხეში გარდაიცვალა ხუდენკო, რომელსაც ნება ღართო ხრუშჩევმა, სოციალურ - ეკონომიური ექსპერიმენტის. ხუდენკო განაგებდა ერთს დიდს „სოვხოზს“, მას ჰქონდა სრული თავისუფლება თვით გაძლოლოდა და გადაეწყვიტა ამ „სოვხოზის“ ფინანსური და ეკონომიური საკითხები. მის მიერ შექმნილ მუშაობის სისტემის საშუალებით, მან შესძლო შეემცირობია მუშათა რიცხვი ხუთჯერ, ამავე დროს, საგრძნობლად მოემატებია საპროდუქციო ნაყოფი; საქონლის თვითღირებულება შეემცირობია, ამავე დროს მუშებისათვის ხელფასი მოემატებია.

რასაკვირველია. ასეთი ცვლილება ემსახურება მუშებისა და ქვეყნის ინტერესებს, მაგრამ ეწინააღმდეგება გაბატონებულ პარტიულ ბიუროკრატის ეგოისტურ კონსერვატიზმს, რომელმაც გადასწყვიტა ხუდენკოს თავიდან მოშორება; დაკეტილ იქნა თუ არა მთავრობისაგან ეს „სოვხოზი“, ხუდენკომ სასამართლოს საშუალებით მოითხოვა თავისი მუშებისათვის კუთვნილი ხელფასის მიცემა. ხუდენკოს წაუყენეს ბრალდებად სახელმწიფოს მიმართ ღალატი.

მას მიუსაჯეს რვა წლის ციხე, სადაც ის გარდაიცვალა.

ეს შემთხვევა ნათლად მოწმობს მთავრობის და საზოგადოებრივი ინტერესების დაპირისპირებას; მის ბიუროკრატის ზრუნვას შეინახოს მოპოებული პრივილეგიები. მთავრობას არ შეუძლია შეასუსტოს ბატონობა გლეხობაზე, მისცეს მას თავისუფალი ინიციატივის უფლება. თუმცა ამ გზით გამოიყვანდა ქვეყანას კრიზისიდან, რატომ? გასაგებია. ის დაჰკარგავდა კონტროლს სოფლის მეურნეობაზე, დაჰკარგავდა თანდათანობით ბატონობის უფლებას და მოუსპობდა ფუფუნების საშუალებას პრივილეგიურ კლასს, რომელსაც ის ეყრდნობა.

პლატონ ლეჟავა.

ადამიანთა უფლებების დაცვის კომიტეტი საქართველოში

საქართველოს პოლიტიკური თუ საზოგადოებრივი ცხოვრების სფეროში, ამ უკანასკნელი წლების მანძილზე მომხდარ მოვლენათა შორის, ერთერთ ყველაზე მნიშვნელოვან მომენტად, უსათუოდ, უნდა ჩაითვალოს ქართული თვითგამოცემის აღმოცენება, რომელშიც ნათლად აისახა, როგორც საქართველოსა და რუსეთს შორის ურთიერთობათა მეტად მტკივნეული ასპექტები, ისე ხელისუფლებათა მხრივ საქართველოს საპატრიარქოს შინაგანი გახრწნისაკენ მიმართული მზაკვრული პოლიტიკა,

აისახა აგრეთვე საპატრიარქოს ისტორიული განქველავის დატაცების, ქართული კულტურის უნიკალური ძეგლების მოუქვლელობის და განადგურების, უძველესი ხელნაწერების უპატრონოთ დაღუპვისა და სხვა ამდაგვარი ეროვნული შევიწროების მანიშნებელი ფაქტები. უკანასკნელ ხანს, ქართული თვითგამოცემის გზით ფართოდ იწყო მოსვლა აგრეთვე მასალებმა, რომლებშიც საქართველოს საპატიმროებსა და საგამომძიებლო იზოლიატორებში ძიების წარმოების ამაზრზენი ფაქტებია აღწერილი.

თვითგამოცემის აღმოცენებამ კიდევ ერთხელ გაუსვა ხაზი იმ გარემოებას, რომ ქართული საბჭოთა ინფორმაციის საშუალებებში მოქცეულნი არიან მკაცრი პარტიული კონტროლის ქვეშ, რომ საბჭოთა საქართველოს კონსტიტუციაში აღიარებული სიტყვისა და პრესის თავისუფლება, და სხვა ელემენტარული მოქალაქეობრივი უფლებები, მხოლოდ ფიქციაა. რომელიც რეალურ, პრაქტიკულ მნიშვნელობას სრულიად მოკლებულია. ამიტომაც გაბედულ და დიდ მამულიშვილურ ნაბიჯად გაისმა ახალგაზრდა ქართველ ინტელიგენტთა ერთი ჯგუფის განცხადება, ადამიანთა უფლებათა დაცვის თბილისის საინციტივო კომიტეტის დაარსების შესახებ.

კომიტეტის შემადგენლობაში შევიდნენ მსოფლიო საზოგადოებისათვის კარგად ცნობილი, დიდი ქართველი მწერლის—კონსტანტინე გამსახურდიას ვაჟი—ზვიად გამ-

სახურდია. მერაბ კოსტავა, ციკოლია და სხვები. მიუხედავად იმისა, რომ მოწინავე რუსმა ინტელიგენციამ დიდი ხანია რაც თვითგამოცემის წესით იწყო პუბლიკაციების წერა, საბჭოთა რეჟიმის ნამდვილ არსზე, და ასევე დიდი ხანია, რაც რუსეთში ნობელის პრემიის ლაურეატმა, აკადემიკოსმა ანდრეი სახაროვმა, ანდრეი ტვერდოხლევოვმა, ვალერი ჩალიძემ და სხვებმა დაარსეს ადამიანის უფლებათა დაცვის კომიტეტი, მაინც ქართული თვითგამოცემის აღმოცენება, და ადამიანის უფლებათა დაცვის თბილისის კომიტეტის დაარსება, დიდის ინტერესით აიტაცა მსოფლიო საზოგადოებრიობამ და დასავლეთის პრესაში არა ერთი წერილი და სტატია დაიწერა ამაზე; აი, თუნდაც ამ რამოდენიმე დღის წინად, 2 ნოემბერს, ინგლისის გავლენიან გაზეთ „სანდები ტაიმსში“ გამოქვეყნდა ლონდონის ეკონომიური მეცნიერებათა ინსტიტუტის ლექტორის — პიტერ რედფუის და უილიამ შოკროსის ვრცელი წარჩლი. რომელშიც მოთხრობილია ქართულ თვითგამოცემის დოკუმენტებში აღწერილი ზოგიერთი მასალები და თან მითითებულია, რომ ზვიად გამსახურდია, როგორც დამიანის უფლებების დაცვის კომიტეტის წევრი, დათხოვნილია თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტიდან, სადაც იგი ლექციებს კითხულობდა ამერიკულ ლიტერატურაზე და ასწავლიდა ინგლისურ ენას. იმავე წერილში ნათქვამია აგრეთვე რომ ზვიად გამსახურდია და ადამიანის უფლებათა დაცვის კომიტეტის თბილისის საინციტივო ჯგუფის სხვა წევრები, რამდენჯერმე დაჰკითხეს საქართველოს სახელმწიფო უშიშროების კომიტეტში, რამდენჯერმე იქნა განხორციელებული მცდელობა ზვიად გამსახურდიასა და მისი მეუღლის მოწამვლის მიზნით, რაც სახელმწიფო უშიშროების მუშაკთა ნახელავად მიაჩნიათ, — მით უმეტეს, რომ როდესაც ამის შემდეგ გამსახურდიამ საჩივრის წერილი გაუგზავნა საბჭოთა კავშირის სახელმწიფო უშიშროების კომიტეტის თავმჯდომარეს ანდროპოვს, ხოლო ასლი ინაურს, ერთ-ერთმა ქართველმა „კავებისტმა“ მას ტელეფონით დაურეკა და მოკვლით დაემუქრა.

ირაკლი გავაშელი.

„ფილმისმეტყველება“

კარლო ინასარიძის „ფილმისმეტყველება“ არის მეორე წიგნი მისი ოთხი წიგნიდან, რომელთაგან, „რადიო-მეტყველება“ გამოაქვეყნა 1971 წელს, — და „თეატრის-მეტყველება“ და „ტელემეტყველების“ გამოცემას, როგორც ავტორი ამბობს კიდევ წლები დაჭირდება.

უპირველეს ყოვლისა, მინდა აღენიშნო ის გარემოება, რომ საქართველოში, ქართულ ენაზე არ არსებობს მსგავსი ნაშრომიც კი. ყოველივე გამოცემული საბჭოთა კავშირში არის, ან რუსულ ენაზე გამოცემული, ან თარგმნილი მოკომუნიზანო უცხოელი ავტორების. ამ საკითხის გამო, მე პირადად, 1964 წელს, შევედავე მაშინდელ საბჭოთა კავშირის კინემატოგრაფიის კომიტეტის თავმჯდომარეს, ანუ მინისტრს, რომანოვს, რომანოვმა, კინემატოგრაფიის ყრილობაზე აშკარა მუქარის ტონით განაცხადა, რომ ჩვენო არა ვართ იძულებული თქვენ ქართველებს, თქვენს ენაზე მოგართვათ ესა თუ ის ნაშრომი კინემატოგრაფიის შესახებ, ვინაიდან თქვენ გაგაჩნიათ საკუთარი კინო-კრიტიკოსები და მათ იზრუნონ ამაზეო. რომანოვს დაავიწყდა ის ფაქტი, რომ საქართველოში არც ერთი ნაწარმოები, ეს იქნება მცირე ფორმატის ბროშურა, თუ სხვა, მოსკოვის გარეშე, არ გამოიცემა. ეს წინასიტყვაობა საჭიროდ ვცანი, რათა უფრო მეტი ყურადღებით მოვექცეთ კარლო ინასარიძის ნაშრომს „ფილმისმეტყველებას“.

გაოცებას იწვევს ავტორის ტიტანური შრომა, ფილმის მეტყველების შესახებ. თვით ფორმით, ნაშრომი განეკუთვნება მეცნიერულ შრომას, სადაც ავტორი არ გვახვევს თავის საკუთარ პოზიციას.

ფილმისმეტყველება იმდენად რთული საკითხია, რომ მასზედ ალბათ ათეული და ასეული ნაშრომები ვერ ამოწურავს მის არსს. უპირველეს ყოვლისა, როგორც თავის დროზე წერდა ჩარლი ჩაპლინი: კინოხელოვნება, ეს არის სახვითი ხელოვნება, და მასში ხმას აქვს დამხმარე როლი, ვიდრე მთავარიო. ინასარიძის ნაშრომში სწორად არის აღნიშნული, რომ ფილმის მეტყველებას გააჩნია არსებითი კომპონენტები. ინასარიძის ნაშრომში მაღალ პროფესიონალურ დონეზე აღწერილია, ესა თუ ის ეპიზოდი

მსოფლიოს კინოხელოვნებიდან. მაგალითად, ყაჩაღის და ქალის შეხვედრა ფილმში „რასემონ“. ავტორი ცდილობს გამოსახულების საშუალებით გააცნოს მკითხველს რეჟისორის კუროსავას შემოქმედებითი ქარგი. თავისუფლად შეიძლება ითქვას, რომ საბჭოთა გამოცემებში, ვერსად ვერ ნახავთ მსგავს ანალიზს. ინასარიძეს პროფესიონალურ დონეზე გარჩეული აქვს ეს ეპიზოდი. მკითხველს და მითუმეტეს არა პროფესიონალს, ეძლევა საშუალება ერთხელ უკვე ნანახი ფილმი და კერძოდ, აქ დასახელებული ეპიზოდი, დაინახოს სრულიად ახლებურად. ინასარიძეს საინტერესოდ აქვს თავის ნაშრომებში გამოკვლევა, არის თუ არა ფილმის გადაღების პროცესი, ე. ი. სამუშაო პროცესი შემოქმედებითი. ავტორი ამ საკითხის გარჩევას კვლავ მკითხველს სთავაზობს, მაგრამ ისევ ფსიქოლოგიური ანალიზის საშუალებით. ძნელია ერთ წერილში ასეთი დიდი ფორმატის ნაშრომის გარჩევა, მაგრამ მე მაინც გავამახვილებდი ყურადღებას, იმ გარემოებაზე, რომ კარლო ინასარიძის ნაშრომში აღებულია დიდი სტარტი. ავტორი ცდილობს იყვეს ობიექტური და ამავე დროს, მკითხველს აძლევს საშუალებას თვით მკითხველმა შეეცადოს ვახდეს თანავტორი. ეს ხერხი, შეიძლება ითქვას, ახლებურია. მაგალითად, გამოჩენილი კინო-კრიტიკოსი, ანდრე ბაზენი, უკვე გამზადებულ ვექსილს სთავაზობს მკითხველს. ეს პოზიცია, შეიძლება ითქვას, ზედაპირულია და მანე. კარლო ინასარიძე კი პირიქით, ცდილობს რომ, მკითხველმა თვითონ გაარკვიოს ავტორთან ერთად და მისი დახმარებით ახსნას ეკრანის საიდუმლოება. ავტორს ხშირად მოჰყავს თავის ნაშრომში ეიზენშტეინის ფილმებიდან ეპიზოდები. მაგალითად „ოდესის კიბე“ ან „ლომების ქანდაკების გაცოცხლება“, „ღრუბლების ეპიზოდი“. „ჯავშნოსან პოტემკინიდან“. უდავოა, რომ კინო ხერხები ეიზენშტეინის მუნჯურ ფილმებში. მიუხედავად მათი ექსპერიმენტულობისა, მაღალ მხატვრულია. მაგრამ, ინასარიძეს სურს, უფრო გაშალოს ფარგლები. კერძოდ, კინოხერხები ავტორს დანაწილებული აქვს მსგავსად საათის დეტალებისა. ავტორი განზრახ შლის საათს, და შემდეგ იწყებს საათის აწყობას მკითხველთან ერთად.

როდესაც კითხულობ კარლო ინასარიძის ნაშრომს „ფილმისმეტყველებას“ გებადება სურვილი წიგნი ამოიღო ილიაში. წახვიდე კინო-დარბაზში და ფილმის დემონსტრაციისას გადაავლო თვალი ნაშრომს. მე ვიტყვი, ამხრივ ეს ნაშრომი ბევრად განსხვავდება სხვა მრავალ ნაშრომებისაგან. მაგალითად, ჟორჟ სადულის „მსოფლიო კინემატოგრაფის ისტორია“. ჟორჟ სადულს დაწერილი აქვს უფრო ქრონოლოგიური ხასიათით. აქვე უნდა დავძინო, რომ კარლო ინასარიძის ნაშრომში აღებულია თემები მეტად ჭარბად. ამ შემთხვევაში თემის სიჭარბე გამოწვეულია, ავტორისათვის აუცილებლობის გამოისობით. მაგალითად, ავტორს არ შეუძლია დაასახელოს შენგელის „ელისო“ და ის დაუკავშიროს სხვა ფილმებს, ვინაიდან მისი ნაშრომი, არ ეხება მხოლოდ ფილმებს. ნაშრომის ღირებულება სწორედ იმაშია, რომ ავტორი თავის თავს არ ბოჭავს გარკვეული შტამებით. და დავუშვათ, თუ კი ნაშრომში არის ლაფსუსები, ეს მისასაღმებელია. ვინაიდან იგი კვლავ დავის საგანია, და კვლევა ძიების საჭიროებას მოითხოვს. აქვე უნდა მოვიხსენიო გამოჩენილი ამერიკელი კინორეჟისორის ფრენკ კაპრას სიტყვები, რომელნიც მან წარმოსთქვა საბჭოთა კავშირიდან დაბრუნების შემდეგ. ფრენკ კაპრას შეეკითხენ: არის თუ არა საბჭოთა კავშირში ხელოვნება და კერძოდ კინოხელოვნება თავისუფალი? კაპრამ უპასუხა: საბჭოთა კავშირში, კინოხელოვნება მოგავს ვეტხვს — მოთავსებულს ზოოლოგიურ ბაღის გალიაშიო.

დავუშვათ ერთი წუთით, რომ ფრენკ კაპრას მიერ დასახელებული ვეტხვი გაუშვან გალიიდან. მაშინ, ალბათ, მოხდება სასწაული და ჩვენ ქართველებს, საბჭოთა რუსეთის მიერ დაპყრობილ ხალხს, შეგვიძლია მხოლოდ ვინატროთ, რომ ჩვენს ყვავილოვან საქართველოში გვეზეიმოს. ჩვენი ერისა და სამშობლოს თავისუფლება. და მანამ ეს საბედნიერო დღე დაგვიდგება, კარლო ინასარიძისა და სხვა ქართველთა ნაოფლარი, რომელიც ჩვენს ქართველ მსახიობებსა და რეჟისორებს, მშობლიურ ქოთელ ენაზე მიაწვდის ისეთ საჩუქარს, როგორიც ეს ნაშრომი არის, ინასარიძეთა შრომა დიდად მისასაღმებელია.

საქართველოს დამსახურებული არტისტი,

რეჟისორი და სცენარისტი **ნ. შარია.**

მეგობრის ხსოვნას

გასულ წელს, სევერიან ჭირაქაძე პარიზში გაემგზავრა. ვინ იფიქრებდა, რომ უკან აღარ დაგვიბრუნდებოდა. მართალია იგი, ხშირად ავადმყოფობდა, მაგრამ ჩვენ ისე შევეჩვიეთ ამას რომ, ჩვენთვის სრული მოულოდნელი და თავზარდამცემი იყო მისი უცაბედად გარდაცვალება. 24 სექტემბერს 1975 წელს, პარიზის ერთ საავადმყოფოში.

უცხოეთში გადმოხვეწის პირველ დღიდანვე, სევერიანე ცხოვრობდა ქ. ვალანტინეში. იქ დაქორწილდა, შექმნა კარგი ოჯახი, შეეძინა ვაჟი, რომელიც ახლა მსახურობს ქ. მონაელიეს ისტორიულ მუზეუმში და დირექტორის მოადგილეა.

თავის უმწკვივლო მორალით, კეთილშობილების გრძნობით აღესილი, განსვენებული სევერიანეს პიროვნება, მეგობრებში ბუნებრივად იწვევდა მისდამი პატივისცემას. მიმზიდველობას.

უკანასკნელ დიდი ომის წინა წლებში, იგი იყო ქ. სოშოს ქართველ სათვისტომოს გამგეობის წევრი და მხურვალე მონაწილეობას ღებულობდა კულტურულ-პოლიტიკურ მუშაობაში. უკანასკნელ წლებში იგი არჩეულ იქნა იმავე სათვისტომოს თავმჯდომარედ.

მართალია ავადმყოფობდა; მძიმე ოპერაცია გადაიტანა, მაგრამ მუდამ საერთო საქმეზე ფიქრობდა. საზოგადოების მსახურებას ხელმძღვანელობდა; მასთან სანახავად მისულ მეგობრებს ამხნეებდა.

ნაციონალ-დემოკრატიული პარტიის თვალსაჩინო მოღვაწეს ახასიათებდა სრული ლოიალობა და სხვა პოლიტიკურ ძალებთან ერთიან მუშაობაში იყო გულწრფელი.

ნიჭიერ კალმით იყო დაჯილდოვებული სევერიანე, რითაც ის ებრძოდა ჩენი ქვეყნის მტრებს, — დამოუკიდებელი ხანის ისტორიის ფალსიფიკატორებს.

სიტყვით, საქმით, წერით ის გულმოდგინედ, ერთგულად ემსახურა თავის სამშობლოს.

მას სურდა უსათუოდ დამარხულიყო ლევილის ძმთა სასაფლაოზე, რაც ბედმა ეს აუსრულა და განისვენებს სხვა მრავალ პატრიოტ მამულიშვილთან შორის.

გულწრფელ თანაგრძნობას ვუცხადებთ მის დამწუხრებულ ოჯახს და მეგობრებს.

ილ. ბახველი.

† ვანო ნანუაშვილი

გასულ წლის 14 აგვისტოს, სან ფრანცისკოში გარდაიცვალა ჩვენი ჟურნალის თანამშრომელი, ცნობილი მხედარი, პოლიტიკური და ეროვნული მოღვაწე ვანო ნანუაშვილი.

ყოფილი იუნკერი თბილისის სამხედრო სკოლისა, იგი იყო მონაწილე იუნკერთა მიერ გადატანილ ბრძოლების, კოჯორიდან ბათუმამდე. ხოლო სამშობლოს დაპყრობის შემდეგ უცხოეთში, ქართული საზოგადოებისათვის ცნობილია მისი შეუჭრებელი ენერგიული შრომა ქართულ განმანათავისუფლებელ მოძრაობაში. პოლონეთში ყოფნის დროს, მისი ხელმძღვანელობით გამოდიოდა ჟურნალი „მხედარი“. მისმა წერილებმა მიიქციეს ყველას ყურადღება. აქ გამოჩნდა მისი ღრმა ცოდნა პოლიტიკურ-სტრატეგიულ საკითხებისა.

ვანო თანამშრომლობდა ყველა ქართულ პატრიოტულ გამოცემებში. სადაც აშუქებდა, საერთოდ საბჭოთა პოლიტიკურ-ეკონომიურ პრობლემებს, კარძოდ საბჭოთა კავშირში ჩაქედილ ერთა, და ცხადია, საქართველოს განთავისუფლების გზებს. ამ საკითხებზე იგი ათავსებდა უცხო გამოცემებში წერილებს და უკანასკნელ ხანებში მან გამოსცა ინგლისურ ენაზე წიგნი: „რა უნდა იცოდეს თითოეულმა უცხოელმა საბჭოთა რუსეთის შესახებ“, რაც თავის დროზე ჩვენგან იქნა განხილული.

ვ. ნანუაშვილი იყო დაუშრეტელი ენერგიის მქონე, თავდადებული მებრძოლი პატრიოტი. ორი ათეული წლის განმავლობაში ის იყო მიწერ-მოწერაში ჩვენს რედაქციასთან; მუდმივად გვამხნეებდა, გვეხმარებოდა, ჟურნალის გამოცემის დაგვიანებაზე გვისაყვედურებდა და კვლავ და კვლავ მოგვიწოდებდა მუშაობისაკენ.

უდიდესი დანაკლისია ქართული საქმისათვის მისი დარგვა. „ჩვენი დროის“ რედაქცია ღრმა მწუხარებას გამოსთქვამს დაუღალავ მუშაკის გარდაცვალების გამო.

ვ. ნანუაშვილის თავდადებული ბრძოლა, შრომა, სამაგალითოდ დარჩება და მისი ხსოვნა დაუვიწყარი.

ზ უ რ ა ნ აკაიძის ცხედრის გადმოსვენებაში მიიღეს მონაწილეობა:

ირინე ანთაძისა, — დიკა კედიამ, და კაკო ალშიბაიამ თი-
ირინე ანთაძისა, — დიკა კედია, — კაკი ალშიბაია. თი-
თომ 300 ფრანკი. — ირა ლალიძისა, — კაკო შავგულძიძე,
თითომ 250 ფრანკი. — ვალ. ჭელიძე, ნიკ. ანთაძე, ტა-
რიელ ჟღენტი, — ჯაბა ხაბუღიანი, — ქაიხ. ჯაყელი. —
მადამ ნოლკენ, — თითომ 200 ფრანკი.

ჯიმი წულაძე. — გურ. წულაძე, — ქ-ნი რეი ზურაბიშ-
ვილისა, — თითომ 150 ფრანკი. — ნამ. გოგუაძისა, —
დ. დოლოძე, — გიორგი ყიფიანი, — ბაგრატ წულაძე, —
ნიკ. სალარიძე, — ვ. ასათიანი, შ. ბერეყიანი, — ვ. ხომე-
რიკი, — აპ. ანთაძე, — ბ. ახვლედიანი, — თ. თაქთაქიშ-
ვილი, — ჯამ. გვაზავა, — დ. ჟორდანიას ქვრივმა, —
თამარ პატარიძისა, — ვ. კედიასი, — ნელი გოგიტიძისა,
ნოე ცინცაძე, — მიხ. ქავთარაძე, — ბენო რამიშვილი, —
გიორგი წერეთელი. — ე. გრიგოლაშვილი, — ქრისტ.
იმნაიშვილი, — სერგო ინასარიძე, — სტან. მამულაშვი-
ლი, — ლია და მიხეილ გოგიტიძეები, — ზურაბ კედია,
ერაკლი ჯაფარიძე, — ? ? ? (დამაეიწყდა გვარი), — მირ.
მელუა. — სალომე და ოთარი, — რამინ ნასყიდაშვილი,
თამაზ ნასყიდაშვილი, — ნ. და გ. ბერეკაშვილები, —
მია დადიანი, — გიორგი დადიანი, — მათ. სტურუასი,
მედეა ურატაძე. — თითომ 100 ფრანკი. — ქ-ნი ნელი
და ნინო მდივინები, — 110 ფრანკი.

ინაშვილი, — ზ. ალიმბარაშვილი. — გრ. წერეთელი, —
ნ. ურუშაძე. — დ. დათიაშვილი. — პ. სარჯველაძე, —
კ. გელაშვილი, — ალ. კარგარეთელი, — ვ. წილოსანი,
ლუბა აბდუშელისა, — თაყაიშვილები, ვახ. ბერიაშვილი,
მ. მიმინოშვილი, — ვალია ჯიბლაძე, — მარ. ლოლობე-
რიძე, — ლიდა ნასყიდაშვილისა. — ასმათ ფალავასი. —
ბაბო წულუკიძე, — ზეინაბ ზურაბიშვილისა. — თამარ
და ვასო საბახტარიშვილები, — თითომ 50 ფრანკი.
კვიროსი ჩხაიძე — 40 ფრ. — გ. ნოზაძე — 30 ფრ. —
ბ. ბადურაშვილი — 30 ფრ — ერ. მაჭავარიანი — 30 ფ.
ეკლესია და სათვისტომოდან 1600 ფ. სულ 9,670 ფ.

უღრმესი მადლობა უველა გულშემატკივართ.

პატივისცემით ნ. გოგუაძისა.

დიდი პატრიოტული საქმე

უცხოეთში მცხოვრებ ქართველ მშობელთა სამწუხარო — მუდამ საფიქრალი იყო და არის მათი შვილების მოსალოდნელი გადაგვარება.

ქართველ დედათა მზრუნველობით, ბევრმა შესძლო, თავიანთ ბავშვებისათვის საკმაოდ შეეთვისებია ქართული ენა. მაგრამ უმთავრესი იყო ქართული სკოლის არსებობა მცირეწლოვანთათვის.

მიმდინარე სამოსწავლო წელში, ოქტომბრიდან პარიზის წმიდა ნინოს ეკლესიასთან დაარსდა ქართული სკოლა, სადაც მაცადინობა წარმოებს ოთხშაბათობით, 14 საათიდან. მასწავლებლობენ ქალბატონები: თამარ თაყაიშვილისა, ვალია კედიასი და დალი კობახიძე.

სკოლის დაარსების ინიციატივა ეკუთვნის, სათვისტომოს გამგეობას, რომლის თავმჯდომარე ვიქ. ზომერიკი ენერგიულად ზრუნავს და ყოველმხრივ ხელს უწყობს ქართულ სკოლის არსებობას.

ამ ენერგიულ ქარველ ადამიანთა შრომის ნაყოფი გამოჩნდა 11 იანვარს. წმიდა ნინოს დღესასწაულზე, სადაც ბევრებმა ასიამოვნეს საზოგადოება ქართული სიმღერებით და ცეკვებით. დადგეს კიდევაც, ე ორი პატარა სცენა ქართულ ენაზე.

ს ო შ ო

ქ. სოშოს ქართულ სათვისტომოს თავმჯდომარის, ბ-ნ **ხევერიან კირაქაძის** უდროოდ გარდაცვალებამ გამოიწვია, სოშოს ქართულ სათვისტომოს საერთო კრება, რაც შედგა ა/წ. 9 ნოემბერს, კვირას, სათვისტომოს ბინაზე ამ შეკრებას დასწრო 13 ქართველი სათვისტომოს წევრი.

დღის წესრიგში იდგა სარევიზიო კომისიის მოხსენება, გამგეობის გადახალისება და ახალი თავმჯდომარის არჩევა.

კრებამ მოიწონა და დაამტკიცა სათვისტომოს ხაზინადარის ჩატარებული მუშაობა, რომელსაც ხელმძღვანელობდა ბ-ნი გრ. ქვარცხავა.

ახალი გამგეობა არჩეულ იქნა სამი კაცის შემადგენლობით: ბბ. დ. ქიმერიძე, ვ. სალუქვაძე და გრ. ქვარცხავა.

მცირე მსჯელობის შემდეგ, კრებამ სათვისტომოს თავმჯდომარეთ აირჩია ბ-ნი გ. ქვარცხავა; მუყაითი მუშაკი, დაუზარებელი და გამოცდილი პიროვნება საზოგადოების საქმიანობაში.

დ. ქიქრიძე.

ვასო ლაბაძის მოხსენება

ჩვენმა მეგობარმა ვ. ლაბაძემ, გააკეთა მოხსენება ქართულ საზოგადოების წინაშე შემდეგ თემაზე: „საფრანგეთის სოციალისტური პარტიის პოლიტიკის სტრატეგია“

მომხსენებელმა ვრცლად გააცნო დამსწრეთ, ამ პარტიის პოლიტიკური ხაზი, მიმდინარე მომენტში, და რაც ფრიად მნიშვნელობისაა, მომხსენებლისაგან ქართული საქმის გაცნობა ჩვენს მასპინძლებში. მოხსენებამ გამოიწვია საინტერესო კამათი, რომელშიაც მონაწილეობა მიიღეს: ნ. ცინცაძემ, ალ. აბაშიძემ, მ. მელუამ, გრ. წერეთელმა, ლ. ფალავამ, ს. კეკელიძემ, პ. ვაშაძემ გ. წერეთელმა, ვ. ხომერიკმა, ტ. წულაძემ და კრების თავმჯდომარემ პ. სარჯველაძემ.

გიორგი წერეთლის მოხსენება.

გასული წლის 21 დაკემბერს, ბ-ნ გიორგი წერეთელმა გააკეთა მოხსენება, სადაც გააცნო საზოგადოებას ქართული თვითგმოცემები. — გაუკეთა მათ სათანადო კომენტარიები.

მოხსენებამ გამოიწვია ცხოველი ინტერესი, და მისი გაგრძელება მოხდება იმავე დროზე და იმავე მისამართზე კვირას 29 თბერვალს.

მიხ. წრეთელის „ვეფხისტყაოსანის“ თარგმანი გერმანულ ენაზე.

კმაყოფილებით აღვნიშნავთ პროფ. მიხეილ წერეთლის მიერ გერმანულ ენაზე თარგმნილ „ვეფხისტყაოსანის“ გამოცემას.

სასარგებლო საქმი.

ჩვენმა რედაქციამ მიიღო ჟურნალი ინგლისურ ენაზე, „ბროკს აბროდ“. ჟურნალი გამოდის ოკლაჰომის უნივერსიტეტში. (ამერიკაში). ჟურნალში მოთავსებულია ჩვენი

თანამემამულის ბ-ნ ილ. კუჭუხიძის ვრცელი სტატია ამ სათაურით: „საბჭოთა პერიოდის ქართული პოეზია“, სადაც იგი აცნობს უცხოეთის საზოგადოებას, ქართველი ერის კულტურულ-პოლიტიკურ ცხოვრებას, წარსულიდან საქართველოს დაპყრობამდე.

დან დღემდე.

როგორც ვიცით, ბატონი ილია გააგრძელებს ხსენებულ ჟურნალში თავის სისტემატიურ თანამშრომლობას.

ვესურვებთ ნიჭიერ ლიტერატორს და მწერალს ნაყოფიერ მუშაობას.

სამგლოვნიარო

ა/წ 1 თებერვალს გარდაიცვალა არჩილ დადიანი.

ა/წ 30 იანვარს გარდაიცვალა ალ. მელქაძე.

დასაფლავებულნი არიან ლევილის ძმათა სასაფლაოზე.

ჟურნალის ფონდი

უქანასკნელ ნომრის გამოსაცემად შემოსწირეს:

ქ. სოშოს საზოგადოებიდან — 100 ფრ. გრიგოლ კვარცხავამ — 100 ფრ. აბ. ორაგველიძემ 100 ფრ. გრ. ბარამიძემ 100 ფრ. — ლიონიდან. კოსტა გუნიასაგან 50 ფრ. დ. ქიმერიძემ, † სევერიან ქირაქაძემ, დ. დუიშვილმა, ვალ. სალუქვაძემ, თითოულმა 10 ფრ.

გრ. ბარამიძემ, მეორეხელ 100 ფრ. კოსტა გუნიამ მეორ. 50. მ. მ. — 30 ფრ.

ამ 85 ნომრის გამოსაცემად შემოსწირეს:

მოსე იმნაიშვილმა 300 ფრ. კარლო ინასარიძემ 200 ფრ. შალვა ჯაველიძემ 200 ფრ. სოშოს საზოგადოებიდან — 200 ფრ.

ვალეკო ჭელიძე, ტარიელ ელენტი, ქ-ნი მ. სტურუა, ახლობელი, სერგო დონდუა, ამხანაგი, — აკ. შავგულიძე ვიქ. ხომერიკი, გრ. კვარცხავა, პრ. ინწკირველი, ერმალოზ ყაველიშვილმა გრ. ბარამიძემ, ნ. ბედელაძემ — თითომ ასი ფრანკი.

მ. ხუნდაძე, გ. ყიფიანი, ნ. ყურულაშვილი, ვ. ლაბაძე, ერ. მაჭავარიანი, ქ-ნი ან. ელიგულაშვილი, ლ. ფალავა, ჯ. ხატულიანი, გერ. ბოლქვაძე, ქრ. იმნაიშვილი, მ. ბერიშვილი, ილ. სალუქვაძე, პ. სარჯველაძე, ზ. ალიმბარაშვილი, პ. ვაშაძე, თითოულმა 50 ფრანკი. — ვიქ. კირტავამ 30 ფრ.

Gérant : Pr. Intskirveli.

Hors commerce

IMPRIMERIE COOPÉRATIVE 91290 - ARPAJON (FRANCE)